

ХОАКИН ГУТЬЕРРЕС

КОКОРИ

ХОАКИН ГУТЬЕРРЕС

КОКОРИ

НОВІСТЬ-КАЗКА

ВІДЗАННІЦТВО
ЗНТНУОІ
ЛІТЕРАТУРН
«РЕСЕРКА»
КИІВ 1974

Перекладки в іспанській
Л. ОЛІВСЬКИЙ та М. СІДОРЕНКО

Матюшев
А. РИБАЧУК та В. МЕЛЬНИЧЕНКО

Перекладено за виданням:
Jaquín Guillerme, Cesci, Editorial
„Bata-Nol”, Santiago de Chile, 1967

© Ілюстрації, видавництво «Вослик», 1974

Г 0742-106
М204(04)-74 Е3-17-6-74

Цю надзвичайно поетичну повість-казку написав відомий південноамериканський письменник Хоакін Гутьєррес. Народився він 1918 року в Коста-Ріці, та згодом, через політичні утиски з боку реакційного уряду, виїхав за кордон і зрештою зупинився в Чілі, назаважди увійшовши в життя чілійського народу.

Кілька років Хоакін Гутьєррес був кореспондентом чілійської комуністичної газети в Москві. А коли до влади в Чілі прийшов прогресивний уряд на чолі з президентом Альєнде, він став директором народного видавництва в Сантьяго.

Тепер у Чілі знову лютує реакція. Та чілійський народ не складає зброї. Він героїчно бореться з воячиною, що фашистськими методами намагається позбавити його будь-яких прав. І Хоакін Гутьєррес, як завжди, на боці народу.

В пропонованій повісті-казці розповідається про веселі, а часом і страшні пригоди негритянського хлопчика Кокорі, який наполегливо шукає відповідь на запитання: чому чарівна Троянда, що принесла йому так багато радості, жила всього лише один день, а бридкий і хижий крокодил, потворний удав, отруйні змії живуть по кількасот років.

Після багатьох пригод Кокорі, нарешті, знаходить відповідь. А в чому вона полягає, ви, любі діти, дізнаєтесь, прочитавши цю книжку.

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

НА КОРАБЛІ ПРИПЛИВАЄ ТРОЯНДА

спокійному дзеркалі озерця,
чистому, неначе кришталь,
відбивалися верхівки дерев, і здавалося, що там, на дні, теж
панує дрімуча сельва.

Кокорі нахилився, щоб зачерпнути в пригорщ води і на-
питись, та раптом здивовано завмер. Перед собою він побачив
обличчя — темне, мов дерево каїміта, з кучмою густого куче-
рявого волосся. Порцелянові очиці хлопчика зустрілися з ін-
шими оченятами, що злякано дивилися на нього. Кокорі

моргнув — ті очі моргнули також. Він зробив гримасу, й обличчя у воді точнісінько так само перекривило його. Тоді Кокорі засміявся, показавши свої рожеві, мов скибочки кавуна, ясна, і рівні білі зуби, схожі на два разочки намиста.

Кокорі лягнув долонею по воді, і портрет розпався на безліч рухливих скалок. Хлопчик був дуже задоволений. Це ж уперше в своєму житті він насмілився заглибитися в хащі тисячолітньої сельви і тепер počував себе справжнім мандрівником, шукачем незвичайних пригод.

А мама Друсіла, певне, уже непокоїться.

— Кокорі, піди назбирай хмизу, — сказала вона йому.

Та, шукаючи сухе гілляччя, Кокорі непомітно забрів у таємничий ліс, хоч давно вже було час вертатися додому.

Кокорі продирався крізь густі чагарі на узліссі. Йому стало трішечки моторошно, і він прискорив ходу, бо сонце вже ховалося за обрій, і сельва заводила свій нічний концерт.

Кроа-кре, кроа-кре,
Який жах мене бере, —

кричала услід йому жаба з болота, а цвіркун верескливо додавав:

Крі-крі, крі-крі,
Іди додому, Кокорі.

До хлопчика, мов хижі лапи, з усіх боків тяглися гілки, на кожному кроці він бачив якісь потворні страхітливі тіні. А коли пугач розплющив своє кругле велике око і прокричав йому:

Естукурі, естукурі,
Що забув тут, Кокорі? ¹ —

хлопчик від переляку аж присів, а потім щодуху кинувся бігти. Незабаром він уже мчав повз ранчо Селянина. Запах смаженої риби залоскотав йому в носі.

¹ Вірші переклав Л. Солонько.

— Здрастуй, Кокорі, куди це ти поспішаєш? — гукнув Селянин.

Та хлопчикові не стало хоробрості зупинитися й відповісти. Він навіть не озирнувся, аж поки добіг до мами Друсіли. Тільки міцно вчепившись за мамину спідницю, Кокорі відчув себе у безпеці, бо мами вміють захистити своїх діточок і від гір, і від голодних ягуарів, і від блискавиці. Кокорі заспокоївся й нітрохи не образився, коли мама його легенько вщипнула, питаючи:

— Де ти був?

Кокорі не відповів, відчуваючи свою провину, бо мама завжди забороняла йому бігати далеко в ліс. До того ж він не хотів її хвилювати.

Повечерявши, Кокорі подався до моря. За його спиною темніла похмура непроглядна сельва. Час від часу вона висилала своїх страшних посланців, що нагнали на хлопчика жах. Іноді на берег вискакував бархатистий леопард, і тоді донья черепаха боязко зіщулювалася в своєму панцирі. А часом хитрюща лисиця робила блискавичний наскок на кораль і викрадала пухнастих жовтеньких курчат.

Море, що тяглося аж ген за обрій, також було володарем незліченних таємниць, які збуджували уяву Кокорі. Хлопчик побіг до гурту рибалок. При місячному сяйві вони оповідали про свої незвичайні пригоди на морі й у сельві.

Присівши навпочіпки в колі чоловіків, Кокорі знову захоплено слухав неквапливу мову Старого Рибалки, сивою бородою якого бавився морський солоний вітер. То були розповіді про білих людей, що живуть по той бік океану, про блискавичні напади акули, про морських електричних вугрів, про броненосну ящірку з довжелезним, метрів на півтора, язиком.

— Скажіть мені, будь ласка, дідусю,— звернувся Кокорі до Старого Рибалки,— хто дужчий: кайман чи удав Бокарака?

Дідусь лукаво поторсав бороду, підморгнув одним оком і відповів:

— Усе залежить ось від чого: якщо кайман укусить Бокараку перший, переможе кайман. Та якщо удав захопить його кільцями й почне стискати в своїх обіймах, тоді... прощай, каймане!

Розмови точилися до пізньої ночі, так що в Кокорі почали злипатися очі. Він над силу підвівся і сонний, заплітаючись ногами, побрів додому. Останнє, що він чув, була колискова пісенька мами Друсіли:

Спи, мій чорненький,
Синку маленький,
Нічка настала давно.
Чуєш, ледащо
Вис у хащах,
Стукає в наше вікно:
Хоче синочка забрати,
Якщо не буде він спати.

На світанку Кокорі бадьоро підхопився з свого гамака. На все село лунав дзвінкий голос півника:

Кукуруіку-у-у-у!..
А я вже встав!
Кукуруіку-у-у-у!..
Бо добре спав.

Кокорі вмився з глиняного глека холодною джерельною водою і пішов доїти козу. Але, наблизившись до берега, він побачив, що там діється щось незвичайне. Майже всі дорослі з їхнього села, збуджено махаючи руками, вдивлялися кудись у море. Сходило сонце, і під його скісним промінням по піску аж до ніг Кокорі тяглися довжелезні тіні. Селяни підкидали в повітря сомбреро і щось вигукували. Вітер доносив до хлопчика слова:

— Корабель!
— Пливе корабель!

— Пливуть білі люди!

Серце в Кокорі так і тенькнуло. Він миттю забув про козу, дозволивши їй спокійно скубати кущі орегано, а сам бігцем припустив до моря. Незабаром він теж приєднався до схвильованого натовпу.

Старий Рибалка сказав:

— Ось уже дванадцять місяців, як до нас ніхто не припливав.

Очі Кокорі були прикуті до іскристого, ніби всіяного діамантами моря. Далеко на обрії в небо звивалася тоненька цівочка диму.

Про кораблі Кокорі мав дуже тьмяне уявлення. В місячні ночі, коли рибалки оповідали про свої пригоди, він часто запитував:

— Скажіть, а який він є, корабель?

— Великий, як усі хати нашого села, коли б їх скласти докупи,— відповідали йому.— Він їсть вогонь і бігає по воді, рохкаючи, як велетенський вепр.

Ось чому серце Кокорі рвалося зараз з грудей. Нарешті він дізнається ще про одну таємницю!

Рибалки почали зіштовхувати човни у воду, щоб вирушити назустріч білим людям. Вони навантажили свої суденця запашними соковитими плодами: каїмітосом, папайєю, ананасами й бананами. Вони уквітчали борти й почіпляли на високі щогли вінки з орхідей. Кокорі прослизнув між ногами в дорослих і, непомітно вскочивши в один з човнів, принишк там, мов мишеня.

Невдовзі всі човни пливли під палючим промінням сонця. На воді виблискував світлими боками велетенський пароплав. Його різноколірні прапорці й велика біла труба, що вивергала клуби чорного диму, захоплювали і водночас трохи лякали Кокорі. Очі в хлоп'яти мало не вилазили на лоба від цікавості.

Наблизившись до пароплава, вони побачили людей, що стояли, спершись ліктями на борти. Ці люди були точнісінько

такими, якими їх змальовував Старий Рибалка. Серед інших виділявся боцман. Вітер куйовдив його руду, аж червону, чуприну, і Кокорі мимоволі вигукнув:

— Дивіться, в нього горить волосся!

Негри весело засміялися й почали хапатися за линви, щоб пристати до пароплава. Кокорі теж учепився за один з канатів і, спритно перебираючи руками й ногами, хутко піднявся на борт. Коли він зіскочив на палубу, його вразив чийсь вигук:

— Мамо, дивися, мавпочка!

Кокорі обернувся вліво, вправо, назад. Де ж та мавпочка? Її ж ніде не видно! Тільки тоді він збагнув, що то так сказали на нього; обличчя в хлопчика стало фіолетовим, як баклажан.

Він сердито зиркнув на дівчинку, яка обізвала його мавпочкою, але злість його одразу наче рукою зняло.

«Вона красива, як водяна лілея», — лагідно подумав Кокорі.

Рожевощока й ніжна, з очима, схожими на дві небесні зірочки, з кучерями, сплетеними з сонця і меду, гарненька дівчинка дивилася на нього.

— Та це ж хлопчик, такий самий, як я...— зніяковіло промовила дівчинка і підійшла до Кокорі.— Тільки він весь у сажі.

І вона з цікавістю провела пальчиком по щічці негри-нятка.

— Ой мамо, сажка не сходить з нього!

Блакитні очі дівчинки розгублено закліпали.

Кокорі ніби прикипів до палуби, хоч йому страшенно хотілося втекти звідси. Хлопчикові кортіло одним стрибком перескочити через високий борт і пірнути у воду. Але ноги не слухались. Кокорі розгубився ще дужче, коли до нього підійшла мама дівчинки. Цього він не витримав,— швидко підбіг до каната і миттю спустився у човен. Дівчинка, перекившись через борт, шукала його очима серед квітів та

плодів, але Кокорі, сховавшись під лаву, тільки зрідка потай визирив звідти. Йому було дуже соромно.

Повертаючись разом з дорослими на берег, Кокорі в душі розкаювався у своєму безглуздому вчинкові. Ну навіщо було тікати від білявої дівчинки? Настрій у хлопчика так зіпсувався, що він ладен був сам собі нам'яти чуба й надавати стусанів. Йому хотілося кричати. Тепер дівчинка, мабуть, образилась на нього. І від жалю у Кокорі на очах забриніли сльози.

Та раптом йому сяйнула думка.

Кокорі побіг понад берегом, збираючи маленькі барвисті й великі перламутрові, схожі на морську піну, черепашки, ніби усіяні коштовностями. Він побрів до підводних скель, щоб пошукати тремтливих морських зірок і, перестрибуючи з каменя на камінь, ламав гілочки рожевих коралів, ризикуючи посковзнутись і міцно забитись.

Вибравши мить, коли навантажений кокосовими горіхами човен відпливав до корабля, хлопчик вскочив у нього з черепашками та коралами й повторив свою ранкову мандрівку. Коли темні рученята Кокорі висипали дівчинці в пелену цілу купу сяючих скарбів, вона радісно вигукнула:

— Які гарні черепашки! Оця нагадує дзигу, а оця — квітку, а ось справжнісінька пташка...— і, весело підстрибуючи, вона побігла показувати подарунок усім, хто був на кораблі.

— Ось послухай,— сказав Кокорі дівчинці, приставивши їй до вуха велику черепашку,— послухай пісню моря.

І захоплена дівчинка почула далекий гуркіт прибою.

Щастю Кокорі не було меж. Адже дівчинка говорила з ним, зачаровано слухала його й усміхалася до нього. І тоді її радість передалася й Кокорі, і він почав переказувати їй тисячу й одну історію Старого Рибалки. Він говорив про донью акулу, підступну і бистру, про м'ясеті, схожі на плоди, квіти, про пустотливих кумедних мавпочок. Блакитні очі у дівчинки заблищали.

— А тут водяться мавпочки? — запитала вона.

— О, скільки завгодно!

— І вони живуть недалеко?

Приховуючи свої куценькі знання таємниць сельви, Кокорі тільки показав пальчиком на верхівки велетенських кедрів:

— Ось там живе плем'я мавпочок Тіті.

— Ах, як би я хотіла мати хоч одну! Її важко спіймати?

Десь у пам'яті Кокорі спливали слова мамі Друсілі, яка застерігала його не ходити в сельву, а потім з новою силою відлунили у вухах моторошні голоси, що він їх чув тільки вчора ввечері; серце у хлоп'яти боязко стріпнулося від самої думки про плямистого ягуара та удава. Але в очах у дівчинки було стільки благання, що він одразу про все це забув.

— Я принесу тобі мавпочку,— палко пообіцяв Кокорі.

Дівчинка обняла його за шию і дзвінко поцілувала в щоку. А потім радісно додала:

— Я теж тобі щось подарую.

І вона швиденько побігла до своєї каюти.

Кокорі лишився чекати на палубі. Тільки тепер він подумав про те, як важко йому буде виконати зопалу дану обіцянку.

Дівчинка повернулася дуже скоро. В руках у неї була Троянда. Здавалося, що квітка ця вирізьблена з найтоншого кришталю, пелюстки її сяяли, неначе промені сонця, а як вона чудово пахла, як ніжно світилась!

Для Кокорі це було ніби якесь чарівництво. Вражений, він одступив на кілька кроків. Досі Кокорі бачив тільки великі м'ясисті квіти тропіків. А Троянда була зовсім не схожа на них.

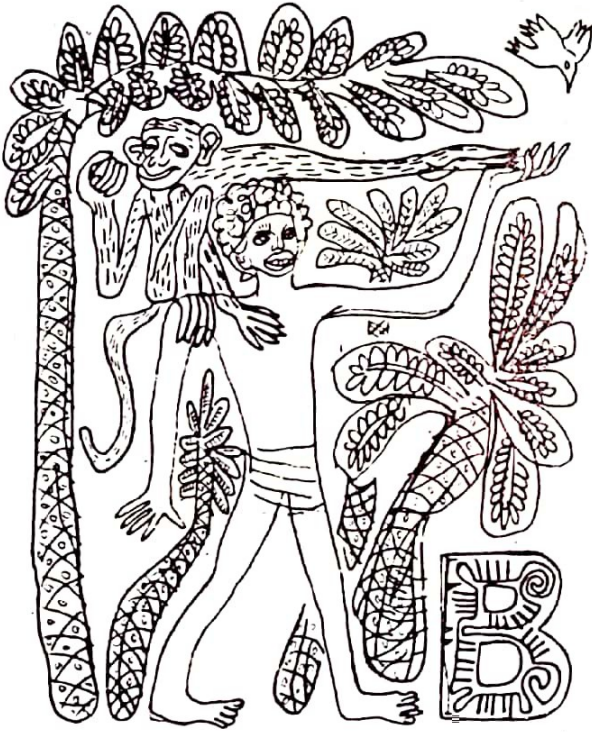
Ця ніжна квітка нізащо не могла б згорнути свої пелюстки, щоб уніймати бджілку, як це роблять тутешні квіти-хияки. І пахощі в неї легкі, незнайомі; вони наче прозорим серпанком огорнули маленького Кокорі.

Хлопчик зачудовано глянув на дівчинку і знову перевів очі на Троянду. «В країні білих людей,— подумав він,— дівчатка й квіти однакові».

Притуливши до грудей Троянду, щоб захистити її од вітру, який намагався вирвати її у нього з рук, Кокорі поквапився вернутися на берег.

Тієї ночі Троянда освітила хатину мами Друсіли.

КОКОРІ ВИКОНУЄ СВОЮ ОБІЦЯНКУ

мене шапочка вогниста,
Дудка славна, голосиста,

І щоразу вранці рано
Я буджу в ріці каймана,
Оленя в бору дрімучім,
Вепра в хащах біля кручі,
Лева хижого в пустелі,
Жабу в мулистій постелі,

Черепашу на піску
І папугу у ліску.
Спів мій липе з хати в хату:
— Годі спати!
Час вставати!
Кукуріку, кукурі-і-і-і,
Прокидайся, Кокорі!

Так заспівав на світанку півник, і його пісенька метнула-ся в небо, мов срібна стріла. Сьогодні він співав з якимось особливим натхненням.

Кокорі схопився на ноги й швиденько вмився, щоб зовсім відігнати сон. Потім назбирав поміж кущів сухого хмизу й розпалив у хатині палахкотливий вогонь, щоб мама Друсіла не мала враці зайвого клопоту. Може, за це вона вибачить йому, що він не спитавшись втік з дому? Вже знадвору Кокорі попрощався через вікно з Трояндою.

— А тепер, — сказав він, — я вирушаю в ліс шукати мавпочку, яку обіцяв подарувати за тебе.

Пучками пальців він послав Троянді поцілунок і, сповнений вражень від чудової квітки, подався до берега.

Серце його співало від щастя.

О, як зрадіє дівчинка, коли він принесе їй мавпочку!

Він неодмінно спіймає одну з тих, які над усе полюбляють кокосові пальми, — світло-коричневу, з білястою, ніби паудреною мордочкою. Тільки от як її упіймати? Адже ці мавпочки такі прудкі та непосидючі, — без упину перескакують з дерева на дерево, розгойдуються на ліанах і миттю видираються на самісінькі верхівки пальм, як тільки забачать когось чужого.

Звичайно, здійснити задумане було нелегко. Та Кокорі не збирався відступати і поклав собі будь-що виконати свою обіцянку. Він повільно брів понад берегом, не зводячи очей з корабля. Хлопчик так замислився, що навіть не дивився під ноги і не помічав нічого на своєму шляху.

Зненацька об щось спіткнувшись, він ніби прокинувся.
— Ой!

Розтираючи забитий палець, Кокорі присів на землю і тільки тоді помітив донью Модорру. Бідолашна черепаха лежала на спині й натужно розмахувала лапами, силкуючись перевернутися. Хтозна-відколи вона вже лежала догори черевом.

Іншим разом Кокорі позбиткувався б з доньї черепахи, яка кумедно вовтузилась у своєму панцирі. Та зараз, ніби заморожений чарівною квіткою, він почував себе добрішим, ніж будь-коли.

— Ой, лихо мені, яка я нещасна,— бідкалась черепаха.— Якщо мені ніхто не допоможе, я спечуся на сонці.

Кокорі взяв її за лапу і, напруживши всі свої сили, поставив на ноги.

Донья Модорра, неспроможна поворухнути затерплим тілом, тяжко зітхнула:

— Ой, як же мені болить у крижах. Я вже гадала, що настав мій кінець.

Хлопчик потер їй долонями спину, щоб вгамувати біль, а потім присів навпочіпки біля старої черепахи.

— Ти навіть не знаєш, Кокорі, від чого мене врятував. Якби товстоланий заскочив мене такою безпорадною, довелося б мені померти у розквіті літ.

— А хіба... хіба ви молоді? — запитав хлопчик, неабияк здивований словами черепахи.

— А як ти гадаєш! — кокетливо покрутила головою донья Модорра.— Мені тільки сто п'ятдесят років. А ми, черепахи, живемо по триста. Отже, я саме входжу в пору.

Кокорі недовірливо зиркнув на її булькаті очі з повіками, схожими на якісь півнячі шпори, потім ковзнув поглядом по лускатій зморшкуватій шиї, але вдав, ніби нічого не помітив.

— Тепер ви відчуваєте себе краще, донья Модорра?

— Авжеж, дякую тобі, синку. Я ніколи не забуду твоєї допомоги. Але скажи, куди це ти чимчикуєш так рано?

— Я хочу спіймати мавпочку Тіті для білявої дівчинки з корабля. Та, правду кажучи...— тут хлопчик сумно скривився,— правду кажучи, я не зовсім знаю, як це зробити.

— Тіті? — в голосі черепахи вчувалася легка пасмішка.— Але ж Тіті пробігають через усю сельву швидше, ніж я встигаю кліпнути оком!

— Я знаю, що Тіті прудкі й обережні,— зітхнув Кокорі,— але мені будь-що треба впіймати одну з них.

Донья Модорра зласкавилася над хлопчиком:

— Скористайся їхніми вадами, Кокорі, і ти неодмінно піймаєш Тіті. Погані звички кінець кінцем завжди призводять до загибелі того, хто не вміє себе стримувати,— глибокодумно промовила черепаха, зловживаючи своєю славою філософа.

Філософом її прозвали за те, що в неї було якесь зовсім байдуже до всього обличчя. Вона неначе постійно над чимось сушила мозок, хоч деякі злостивці, такі як білка чи ящірка, плескали, ніби вона просто ледащиця.

— Тіті — ласунки,— вела черепаха далі.— От з цього й починай мізкувати. А ще вони трохи... легковажні,— закінчила донья Модорра, ретельно добираючи слова, щоб не сказати, що мавпочки просто дурні. Черепаха дбала про те, щоб потім не говорили, ніби вона стара плетуха.

Кокорі подякував доньї Модоррі за пораду, і вони попрощалися, як давні щирі друзі.

Хлопчик подався далі, перетнув бамбуковий гайок і незабаром побачив хатину Селянина, над якою клубочився димок.

«Що там за лемент? Чи якийсь гедзь укусив дядька? Гасє й підскакує так, ніби в нього біс уселився».

Кокорі здерся на дерево какао, щоб краще роздивитися, що діється біля хатини.

Розлючений Селянин біг до маїсового поля, вигукуючи:

— Злодії! Грабіжники! Безсоромні мавпи! Завжди розкрадають мій урожай!

І він на бігу жбурляв своєю пращею каменюки завбільшки з кулак.

Серед рядів кукурудзи Кокорі побачив цілу зграю мавп, які чимдуж тікали від Селянина. У кожної з них на шиї теліпалося по два зв'язаних до купи качани. Мавпи миттю опинилися біля дерев і, не встиг би й півень кукурікнути, як були вже на самих верхівках.

Коли Кокорі наблизився до Селянина, бідолаха вже не кричав, а тільки жалібно зітхав.

— Що то за негідні мавпи? — запитав його хлопчик.

— Це Тіті, але справедливіше було б називати їх бісенятами. Ну, та колись вони мені поплатяться.

Зачувши про Тіті, Кокорі насторожився.

— Давайте наздоженемо їх, — запропонував він.

— Що ж, можна спробувати.

І вони почали продиратися крізь колючі кущі ожини та густі зарослі папороті.

Раптом на них градом посипалися болючі удари.

— Що вони, капосні, кидають? — гнівно вигукнув Селянин.

— Ой, ніс! Вони мені розбили носа! — репетував Кокорі.

Порозсідавшись на найвищих гілках, мавпи верескливо реготали, притискуючи кулачки до животів.

— І-і... і-і... і-і... — вони покванливо обгризали кукурудзу і, добре націлившись, жбурляли качани вниз.

Кокорі й Селянин змушені були ганебно відступити. Незабаром у Селянина на чорнявій кудлатій голові вискочила довгаста гуля, завбільшки з яйце, а в Кокорі кінчик носа почервонів, мов перець.

— От якби спіймати хоч одну! — вигукнув сердито Селянин.

Тоді Кокорі розповів йому про поради доньї Модорри. Селянин визнав їх дуже розумними. Обидва негайно взялися до діла. Спершу вони зварили в молоці рис, від якого линули такі апетитні пахоці, що в них самих потекла слинка. Потім

продовбали в твердій шкаралупі кокосового горіха круглу дірку завбільшки з песо і поклали на дно горіха ложку паруючого рису.

— На такі ласощі вони неодмінно піймаються в нашу пастку,— радів Кокорі. А Селянин від нетерпіння аж руки потирав.

Повернувшись у сільву, вони міцно прив'язали горіх з рисом ліанами до стовбура здорової пальми. Потім побігли в банановий гайок, сховалися там під лапатим листям і завмерли в чеканні.

Минуло небагато часу, і Селянин ледь чутно прошепотів Кокорі на вухо:

— Т-с-с-с, ідуть!

Вони побачили, як, приваблена запахом рису, по довгій ліані, що звисала аж до самої землі, спустилася мавпочка Тіті. Кумедно облизуючи губи і позираючи на всі боки своїми круглими оченятами, вона павшицьках підкрадалась до кокосового горіха. Опинившись біля пальми, мавпочка ще дужче відчула нахонці принади і, ковтнувши слину, рішуче просунула лапку в кокосовий горіх.

— Піймалась! — в один голос закричали Селянин та Кокорі й прожогом кинулися до звірятка.

Тіті силкувалася висмикнути лапку і втекти, але дірка в горісі була надто маленькою і крізь неї не пролазив стиснутий кулак. А мавпочці ж страшенно кортіло поласувати рисом, і тому вона не здогадувалася розцінити пальці, щоб вивільнити лапку, а тільки напружувалась з усієї сили та підстрибувала, ніби хтось приклеїв її до кокосового горіха. Та врешті вона стомилася і, зіщулившись від страху, почала тихенько квилити, відчуваючи, що цього разу їй доведеться поплатитися за всі свої витівки.

Селянин підбіг до мавпочки перший і міцно ухопив її за лапу.

— Ну, тепер я тебе провчу! Знатимеш, як красти в мене маїс! Я тебе окропом ошпарю!

Тіті розпачливо пручалась і вільною лапкою затуляла мордочку, водночас зиркаючи крізь розчепірені пальці на розлюченого Селянина.

Кокорі почав заспокоювати Селянина і насилу захистив маленьку злодюжку від жорстокої кари. Адже не міг він з'явитися до дівчинки з ошпареною мавпочкою!

— Будь ласка, не робіть їй нічого! — благав він. — Я сам її покараю.

— Тоді я хоч вуха намну цій негідниці, — закричав Селянин. І, перейшовши від слів до діла, він так потягнув мавпочку за вуха, що мало не пообривав їх.

— Ой-ой-ой-ой-ой! — зарепетувала Тіті і так жалісливо скривилася, що Селянин одразу полагіднішав.

— Гарзд, Кокорі, дарую її тобі, але попереджаю, що від цієї шельми ти нічого доброго не навчишся, — і, чухаючи гулю на голові, він пішов на своє маїсове поле.

КОКОРІ ЗНАХОДИТЬ ПІСНЮ

Кокорі залишився з мавпочкою сам на сам. Він витрусив з кокосового горіха рис собі на долоню, і Тіті з'їла його весь до останку. Закінчивши цей бенкет, пустунка обернула до Кокорі замурзану мордочку, подивилась на свого рятівника вологими від вдячності очима, а потім довірливо скочила йому на плече. Так вони рушили у зворотну путь через сельву.

То там, то тут, наполохані шумом їхніх кроків, з карканням злітали в повітря велетенські птахи з довгими барвистими хвостами. З верховіття дерев аж до самої землі звисали в'юнкі рослини, схожі на «золотий дощик», що сіявся промінням сонця, сповнюючи все довкола п'яним медовим ароматом.

Кокорі почував себе дуже щасливим, уявляючи, як радісно засяють очі в дівчинки, коли вона побачить його з мавпочкою. Він покаже їй, як любить Тіті рис, зварений на молоці; якщо мавпочку частувати таким рисом, вона стане зовсім ручною і ніколи не втече від дівчинки.

Все довкола здавалося Кокорі чудовим і привітним. Він не помічав під погами ні зеленавої плісняви болота, ні покрученого коріння дерев, що так надокучало йому раніше. Він бачив тільки яснобарвні гриби,— великі, поцятковані зверху зеленим та червоним горошком; трохи менші, губчасті й розгорнуті, мов опахала; і манюпусінькі, під червоненькими шапочками, скроплені прозорою росою.

Мавпочка раз по раз перескакувала на гілки і, пустуючи, смикала за хвостики білочок, шпурляла камінці в роззявлені роти жабам.

Білочки сердито цокотіли, а жаби погрожували Тіті маленькими кулачками й кричали:

Крум, кроа!..
Ми ж не дівчора,
Ми дорослі, старі.
Як не сором чіпати нас! Кри!..

Незабаром Кокорі й мавпочка перебрали неглибоку річку і в бамбуковім гаю зустріли Чорного Співака, який зрізав тростинку, щоб змайструвати собі нову сопілку.

— Як справи, Кокорі? Звідки мандруєш такий веселий?

Чорний Співак був другом усіх тих, хто любить пісні. Якщо комусь страшенно боліла голова, той неодмінно просив:

— Покличте Чорного Співака.

І великий негр, на прізвисько Чорний Співак, приходив із своєю сопілочкою і починав так гарно вигравати й співати, що біль у хворого наче рукою знімало.

Він тільки те й робив — грав та співав.

Так і дивись: або примоститься на стрімкому височенному бескеті, або сяде верхи на гілку, розгойдувану вітром, або розляжеться в густій духмяній траві і знай собі висвистує на сопілочці та все співає, співає.

Тільки мама Друсіла чомусь говорила, що він ледащо, нероба.

— Чому ти не працюєш? — питала вона його уїдливо.

— Я працюю, — відповідав Чорний Співак і спокійнісінько лягав на пісок, втуплюючи очі в безкрає небо.

Захлинаючись од щастя, Кокорі відповів Чорному Співакові:

— Я повертаюся з сільви.

— Ой-йо-йой!! Ти не боїшся туди ходити, Кокорі?

— Де там! Звісно, було трохи лячно, але дівчинка попросила мене спіймати їй мавпочку. От я й несу...

Він обернувся, щоб показати на Тіті, але не побачив її. Мавпочка, здершись на найвищу гілку сусіднього дерева, боязко і недовірливо поглядала на Чорного Співака.

Негр витяг свою сопілочку і заграв тиху, піжну мелодію, яка дедалі гучнішала, зростала і незабаром сповнила чарівними звуками весь бамбуковий гай. Одразу ж сюди позліталася сила-силенна різних пташок. Вони хором взялися помагати Співакові. Щебетання горобців, лункі трелі солов'їв, рулади канарок зливалися з чарівною мелодією сопілки.

Тіті, мов заворожена, поволі стала спускатися з дерева. І ось, нарешті, набравшись сміливості, вона перескочила на плече до Співака. Мавпочку розбирала страшенна цікавість, і вона почала встромляти свої пальчики в дірочки сопілки.

З сопілки вихопився пронизливий звук, і пташиний концерт миттю урвався. Чорний Співак голосно реготав.

— Оце і є твій друг, що так мене боявся?

Захоплений Кокорі ніби прокинувся від чарів і з надією в серці запитав:

— Чи не подаруєте ви мені одну пісеньку для дівчинки?

Негр просвистів мелодію.

— Будь ласка, візьми.

— Її забрав вітер,— сумно зітхнув Кокорі.

Знову почувся голосний сміх, від якого з дерев посипалось листя. Та раптом Співак посерйознішав, примружив очі й, здавалося, зазирнув Кокорі в саму душу. А потім заспівав:

Із-за моря-океану,
Ген з-за обрію-туману
Прилетіла часчка,
Дівчинка-білявочка.
Кіски в неї — мов з куделі,
Очі — іскорки веселі,
Голос — солов'їні трелі,
Личко — стиглий анапас.
Подивилась, покружляла,
А ніде й не побувала —
Геть полинула од нас
Білокрила часчка,
Дівчинка-білявочка.

Але нам ця гостя мила
Подаруночок лишила —
Пурпурову квіточку,
Троянду-леліточку.

Тіті не знати чого сміялася:

— Хи-хи, хи-хи, хи-хи...

Але Кокорі неначе щось здушило в горлі. Він вивчив напам'ять пісеньку і, не встигши навіть подякувати Співакові, прожогом кинувся до моря. Йому кортіло швидше побачити біляву дівчинку.

Хлопчик вирішив попросити Старого Рибалку одвезти його на своєму човнику додому. Мамі Друсілі він не покажеться на очі, бо вона, мабуть, уже скрізь його шукає, щоб добре нам'яти вуха. Він тільки поцілує нишком Троянду, а потім знову сяде у човник і попливе до корабля, щоб подарувати дівчинці мавпочку й пісню.

Не чуючи землі під ногами, Кокорі продерся крізь останні кущі чагарника, не зупиняючись, промчав селищем і, поминувши мигдалеві дерева, що півколом обступили бухту, вискочив на гарячий прибережний пісок.

Раптом він застиг на місці, ніби в нього ударив грім.

Перед ним простяглося неозоре, безкрає море. Та воно було пустельне! Кокорі роздивлявся на всі боки, прикладав до лоба долоню, щоб не сліпило сонце, перебігав з одного місця на інше. Нічого! Тільки невтомні хвилі гралися самі з собою, перебігаючи по безмежному просторі океану.

— Тіті, де ж корабель?

Та мавпочка зосереджено длубала пальчиком черепашку, намагаючись витягти з неї переляканого молюска, і не звертала на Кокорі жодної уваги.

Кокорі обернувся до сельви. Може, хоч сельва, володарка незліченних таємниць, розповість йому, куди подівся корабель? Та сельва відповіла йому невизначним гомоном вітру, який сердито шугав між густим листям.

По шоколадній щічці в Кокорі скотилася повільна сльоза, і він прошепотів пісеньку Чорного Співака:

Із-за моря-океану,
Ген з-за обрію-туману
Прилетіла часчка,
Дівчинка-білявочка...
...Подивилась, покружляла,
А ніде їй не побувала —
Геть полинула од нас.

То, виходить, Співак уже все знав? Кокорі відчув, як у нього закипає злість. Чому ж Співак вчасно не попередив його? Він помчав би, як бистроногий заєць, як найпрудкіша лань, аби лиш встигнути до відходу корабля.

А губи Кокорі усе нашіптували пісню:

Кіски в шеї — мов з куделі,
Очі — іскорки веселі,
Голос — солов'їні трелі,
Личко — стиглий ананас...

Образ дівчинки сплив у його уяві, як чудова водяна лілея. Як же тепер передати їй мавпочку? А може, коли б він кілька днів і ночей без перепочинку веслував у човнику Старого Рибалки, то наздогнав би її?.. Та ні, човник старий і трухлявий, як і його хазяїн, а корабель пливе швидко, рохкаючи трубами, мов сотня розлючених вепрів.

Гіркота затуманила очі Кокорі:

Але нам ця гостя мила
Подаруночок лишила —
Пурпурову квіточку,
Троянду-леліточку.

Ця згадка блискавкою промайнула в голові у хлопчика і ніби повернула його до життя. Адже в нього лишилася Троянда! Створена з пахоців і пурпуру, вона чекає на нього в ранчо у мами Друсілі!

Кокорі зірвався з місця і вихором помчав додому. Зустрічні люди гукали до нього:

- Кокорі, тебе шукає твоя мама!
- Ну, хлопче, начувайся, сьогодні тобі влетить!
- Який гедзь тебе укусив? Чого ти так скачеш?

Та Кокорі пропускав усе це повз вуха. Він з розгону влетів у свою хатину, перекинув ногою глек з молоком, наскочив на стілець, зачепився сорочкою за двях, лишивши на ньому цілий шмат матерії, і, нарешті, опинився біля столу.

Спочатку Кокорі не зрозумів, що сталося. В грудях у нього похололо. Він протер кулачками очі й подивився знову. Він ніби не міг звикнути до сутінків у кімнаті.

— Може, мене засліпило сонце?

Кокорі розчахнув вікно і знову підскочив до столу. Раптом хлопчикові здалося, що стеля валиться на нього. В очах у нього потемніло.

Із склянки, в яку він поставив Троянду, стирчала тільки суха гіллячка. А на долівці під нею червоніло озерце мертвих пелюсток.

ВАЖЛИВЕ ЗАПИТАННЯ ПІШЛО БЛУКАТИ ПО СВІТУ

овгий час мама Друсіла ніяк не могла збагнути, що діється з її синочком, з її маленьким Кокорі.

— Кокорі, приглянь за бататами, щоб не підгоріли, — наказувала мама, йдучи з дому.

Та коли вона поверталася, то бачила, що Кокорі сидить біля вогнища, замріяно підперши кулачками щічки, а батати або пересушені, або ж від них лишилися тільки чорні вуглики.

— Кокорі, не сиди, роззявивши рота!

Та хлопчик навіть не чув її.

Дійшло до того, що однієї ночі в хатину до них заповзла величезна змія і вихлебтала все молоко, яке мама надоїла від своїх кіз. І винен у цьому був тільки Кокорі: звечора він забувся зачинити двері.

— Кокорі, щоб це було востаннє, бо ти у мене заробиш.

Мама картала хлопчика, а іноді й смикала його за вуха, проте ніщо не допомагало. І ніхто не міг витягти з Кокорі жодного слова. Він навіть не хотів гратися з своїми товаришами.

Бувало, друзі кличуть його:

— Кокорі, ходім ловити крабів у скелях.

— Кокорі, збирайся на рибалку.

— Кокорі, гайда полювати птахів. Я дам тобі свою пращу.

Та Кокорі на все це ні пари з вуст.

Мама Друсіла готувала йому різні ласощі з бататів і меду, пекла свіжі пиріжки з маїсу й варила смачні бульйони з черепашачих яєць. Та хлопчикові ніщо не було миле, і все це хололо й кисло, а в голові у Кокорі роїлися чорні думки, чорніші за його шкіру.

— Сьогодні повний місяць, і Старий Рибалка оповідатиме про плямистого ягуара.

Але Кокорі й до цього зостався байдужий. Чому він такий самотній? Ось яке питання не давало йому спокою. Чому корабель не дочекався його повернення, а квітка зів'яла й розгубила всі свої пелюстки?

Троянда сповнювала пахощами його хатину. Вона й самого Кокорі зробила кращим. Це завдяки їй він виручив з біди донью Модорру і врятував Тіті від кари Селянина.

Мавпочка, вмовившись на жердині, прилаштованій в кутку кімнати, крутила кумедною мордочкою і сумовито поглядала на Кокорі. Щоб хоч трохи розважити хлопчика, вона раптом повисала на хвості і, розгойдавшись, стрибала крізь вікно, кілька разів перекрутившись у повітрі. Та личко Ко-

корі лишалося похмурим, а наповнені сльозами очі — напівзаплющеними.

Чому Троянда так швидко зів'яла? Чому вона не змогла рости разом з ним, з Кокорі?

Багато разів він чув, як Старий Рибалка розповідав:

— Оці пальми народилися того ж дня, коли народився я. А оце тамариндове дерево молодше за мене. Коли я був ще хлоп'ям, з землі випнувся перший паросток оцієї іпекакуани.

І Кокорі стало тоскно від думки, що коли він стане сивоголовим дідусем, то не зможе розповідати місячної ночі:

— Коли мені сповнилось сім років, народилась оця Троянда. Вона супроводила мене все життя.

В душі у хлопчика почало закипати обурення. З якої причини прекрасна Троянда прожила всього лише один день, а багато з тих, що не дають ніякої радості їй приносять саму тільки шкоду, живуть незліченні роки?!

Подумавши про це, Кокорі згадав каймана, старезного каймана з лісового озера, якого боялися ще діди дідів Кокорі.

— Все у світі йде якось шкереберть, а я дуже малий і не можу нічого зрозуміти.

І от, нарешті, настав день, коли Кокорі надумавсь докопатися до правди.

Він прибіг до мами Друсіли, яка саме чистила картоплю, і запитав:

— Чому в моєї Троянди було таке коротке життя? І чому іншим більше років, ніж листя на дубі?

Мама Друсіла пильно оглянула його від голови до п'ят.

«Що сталося з Кокорі? Чому його цікавлять такі дивні речі?» — подумала вона.

Мама дочистила картоплю й пішла підмити кімнату. Кокорі — слідом за нею з своїм запитанням. Мама поставила м'ясо на вогонь, Кокорі — знову з тим самим. Нарешті мамі урвався терпець:

— Та чого ти причепився! Не заважай мені! Піди запитай у Старого Рибалки. Я не можу пояснити тобі те, про що ти питаєш.

І знов заходилася поратись у хаті, не звертаючи ніякої уваги на сина.

Їжжорі вийшов з кімнати й подався до хатини Старого Рибалки. Той саме латав на подвір'ї сіті.

— Увечері ми бачили, як біля берега пройшов косяк тунців, і цієї ночі будемо ловити рибу,— пояснив хлоп'яті дідусь, відповідаючи на привітання.

Та Їжжорі зовсім не цікавили зараз тунці — він запитав про своє:

— Чому в моєї Троянди було таке коротке життя? І чому іншим випадає стільки років, скільки трави на горі?

І тоді Рибалка, в якого голова була біліша за вату, а шкіра вкрита безліччю зморщок, той Рибалка, що стільки знав про кораблі, про сельву та про білих людей, раптом зніяковів і розгубився. Він тяжко зітхнув і замислено почухав потилицю.

— О Їжжорі, коли люди старіють, як от постарів я, їх уже не цікавлять такі запитання. Кожне запитання, над яким я замислювався, залишало зморшку на моєму чолі. Кожна тасмниця, яку я силкувався розгадати, відбирала в мене один зуб. І ось тепер у мене зморщок більше, ніж хвиль на морі, і поглянь-но сам, які в мене ясна.

Старий Рибалка показав йому свої беззубі ясна й закінчив:

— Тепер я тільки жду, коли океан чи сельва з власної волі повідають мені свої тасмниці. А сам я в них уже нічого не питаю.

Їжжорі пішов од Рибалки розгніваний.

Він завітав до Столяра, який вийшов йому назустріч, за-порошений тирсою. Хлопчик звернувся до нього з тим самим запитанням, з яким звертався до мами Друсіли та до Старого Рибалки.

Але Столяр, заслухавшись Кокорі, ненароком вдарив себе молотком по пальцях і тому тільки закричав:

— Лишенько! І звідки вони беруться, такі настирливі чомукали?

Повертаючись ні з чим від Столяра, Кокорі зустрів Водоноса, що тягнув на собі величезний дзбан.

— Послухай, Водоносе, чому...— та, побачивши стомлене, вкрите рясним потом обличчя Водоноса, Кокорі визнав за краще не турбувати його і пройшов мимо.

Після цього він розшукав Лісоруба, але той був у поганому настрої.

— Я відповім тобі, коли зрубаю і порозпилюю оці стовбури,— і широким жестом він показав на всі дерева в лісі.

Нарешті Кокорі подався до Селянина. Він сподівався, що після недавньої пригоди в селіві вони стали друзями. До того ж Селянин славився надзвичайною люб'язністю. Кокорі прибіг до нього й запитав:

— Скажи мені, Селянине, чому в моєї Троянди було таке коротке життя? І чому іншим більше років, ніж зернятку в інжирі?

Та Селянин у відповідь тільки знизав плечима: він стеріг своє маїсове поле від злодійкуватих мавп і був тим дуже заклопотаний.

Зовсім занепавши духом, Кокорі сумно опустився на землю в тіні пишної пальми. Та й справді, хто ж йому допоможе, коли навіть найстаріші люди за все своє життя не знайшли відповіді на це важливе запитання?!

Сидячи на гілці, Тіті старанно повторювала всі розпачливі рухи Кокорі.

Та раптом, щось помітивши, вона швидко спустилася до хлопчика і пропищала:

— Кокорі-і-і-і,— й показала пальцем уперед.

Вздовж берега, прикривши корковими повіками очі, щоб не сліпило сонце, повільно пленталася донья Модорра, схожа на кам'яний горб серед піску.

Кокорі метнувся їй назустріч, стрибаючи босими ногами по гарячому піску, який обпікав п'яти.

— Оця вже точно знає! Адже їй сто п'ятдесят років!

— Що трапилося, Кокорі? — запитала черепаха, завертаючи в тінь мигдалевого дерева і тягнучи на собі Тіті, яка вже встигла примоститися у неї на спині.

— Ох,— тужно зітхнув Кокорі.

— Такій маленький, а вже зітхає,— промовила черепаха.

— Донья Модорра, ви така стара і така мудра, тож допоможіть мені.

— Можеш на мене розраховувати в чому завгодно.

— Я був у Рибалки, Столяра, Лісоруба, Водоноса й Селянина, але ніхто з них не спромігся відповісти на моє запитання.

— О, ці мені люди! — вирекла черепаха з такою зневажливою посмішкою, ніби хотіла сказати: «Ну що можуть знати ці немовлята?», а потім додала:— То що ж ти хочеш знати?

— Чому моя Троянда прожила тільки один день, тоді як іншим років більше, ніж піщинок у морі?

— Ну, скажімо, не так і багато, не так і багато,— промурмотіла черепаха, підозріло скосивши очі на хлопчика: чи не натякає він на її старість?

Та в чистих очах у Кокорі вона побачила тільки жагуче нетерпіння, з яким хлопчик чекав на відповідь.

Донья Модорра поволі проповзла ще кілька метрів, не розтуляючи вуст.

Потім, підперши лапою голову, пообіцяла:

— Я поміркую над твоїм запитанням, Кокорі. Ти, певне, знаєш: я молода черепаха і маю ще понад сто років, щоб знайти відповідь. Але бачу, що ти поспішаєш, то я вже постараюсь відповісти тобі трохи раніше.

Кокорі безнадійно похнюпив голову. Хіба ж він зможе чекати сто років у цьому незрозумілому світі, де все поставлено догори ногами?

— Можливо, в інших більший досвід, Кокорі,— додала черепаха, задихавшись, бо ніколи в своєму житті вона не виголошувала такої довгої промови.— Проте до них важкий і небезпечний шлях, а я б не хотіла, щоб тебе спіткало якесь нещастя.

— Хто вони? Скажіть, ну хто ж вони? — вигукнув Кокорі, і в його очах знову спалахнули вогники надії.

Донья Модорра вагалась.

Нервовими рухами вона застібнула жилет. Потім знов розстебнула його.

— Ух, ну й спека ж! — нарешті мовила вона і призналась: — Дон Торкуато, найстаріший серед кайманів. Він був ще другом мого діда. Можливо, він відповість на твоє запитання.

У Кокорі аж дух перехопило.

— Але як розшукати його, донья Модорра?

— Треба пройти через сельву.

— Цього я не боюся. Тільки як знайти дорогу?

— Попитай Тіті. Вона тобі допоможе. Нехай стежить за обрієм з верховіття дерев.

Мавпочка набундючилась, гордовито вдарила себе кулачком у груди й урочисто пройшлася вздовж берега. Та раптом очі в неї полізли на лоб: Тіті нарешті второпала, що вони збираються розшукувати не більш не менш, як самого дона Торкуато!

Бундючність мавпочки як вітром здуло. Вона жалісно пискнула й, тремтячи від страху, кинулась на шию до Кокорі.

— Ні, ні, на це я не годна. Я не вмію лазити по деревах. До того ж у мене... у мене болить рука. І мене... мама не пускає...

Кокорі насилу заспокоїв мавпочку, а потім несміливо запитав черепаху:

— А ви, донья Модорра, підете з нами?

— Це дуже далеко.

— Але то було б вам на користь: ваші ноги краще б розвинулись і зміцніли.

Донья Модорра здригнулась. Пригодницький дух ніколи не був властивий черепахам. Біля берега в них завжди є порятунок: стрибни у воду — і не страшний тобі ворог... А от серед сельви...

— Гм, гм, — нерішуче і боязко буркнула черепаха.

Кокорі став перед нею навколішки, поклав голову їй на плече і почав благодати таким голосом, що в бідолашної черепахи аж серце краялось.

— Донья Модорра, ви ж мені як друга мама. Допоможіть мені.

І в порцелянових очах негриняти було таке невимовне страждання, що донья Модорра замислилась. Точніше, замислилася глибше, ніж звичайно.

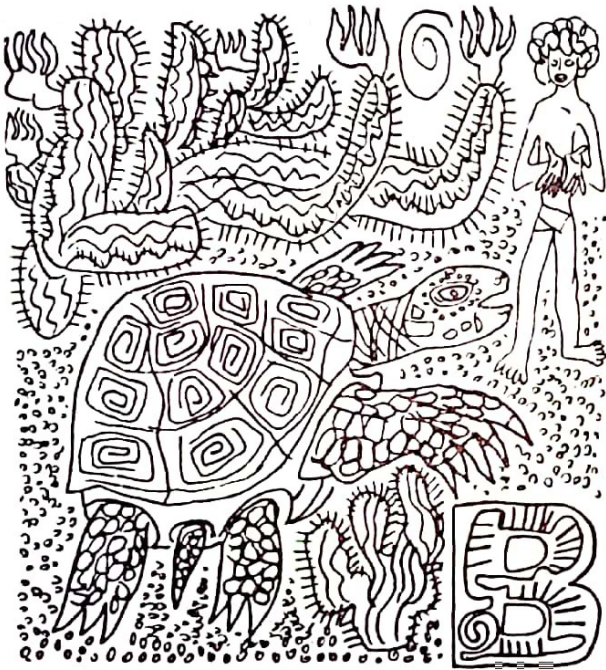
Вона була трохи ледача, це правда, але в серці її жило велике материнське почуття. Недаремно ж сонце вигрівало незліченні гнізда з яйцями доньї черепахи, яка була вже прабабусею. І тепер одна воскова сльоза забриніла на її повіках.

— Я маю дати деякі розпорядження на той час, поки не буду вдома, — промурмотіла вона розгублено. — Приходь до мене завтра, Кокорі, і я скажу тобі про своє рішення.

Кокорі був певен, що стара черепаха не залишить його в біді. Але він також знав, що донья Модорра ніколи ні на що одразу ж не погоджується. Тому він рвучко нахилився до черепахи і палко поцілував її в лису голову.

Тепло його вуст пройшло крізь товсту пергаментну шкіру доньї Модорри й остаточно розтопило її серце. Вона зашарілась, наче школярка, й останні кристали її вагання розтанули, наче грудочки цукру в гарячій воді.

ЯК БАГАТО ЗНАЄ ДОНЬЯ МОДОРРА

Вони вирушили в путь на світанку. Поминули чагарі й бамбуковий гай і незабаром з великими труднощами почали продиратися крізь заплутані хащі сельви.

Щаслива Тіті радісно перескакувала з гілки на гілку. І коли б десь попереду їх не чекала зустріч з доном Торкуато, від самої згадки про якого в мавпочки найжачувалася шерсть, то ця подорож для неї була б найприємнішою прогулянкою.

— У-у-у-ууу! О-о-о-оооо! — раптом лунко покотилося по лісі.

Крізь непролазні хащі ніби мчала страшна буря, все ламаючи на своєму шляху. Тіті каменем упала на голову Кокорі і сховалась за його плечима саме в ту мить, коли повз них, мов поїзд-експрес, шалено промчав велетенський тапір.

Не встигла мавпочка отямитись від переляку, як раптом десь угорі почувся пронизливий регіт:

— Ра-куаааа-а, ра-куаааа-а!

То подавав свій голос какаду. І знову Тіті довелося втекти й заховатися на верхівці пальми.

Донья Модорра, щоб не виказати своєї втоми, запропонувала:

— Давайте проведемо нараду, — і поважно кахикнула.

Проте Кокорі, який аж згоряв од нетерпіння, переконав її, що в цьому ще немає потреби, і вони рушили далі. І що ближче підходили вони до володінь старезного каймана, то балакучішою ставала донья Модорра — вона так і сипала порадами.

— Треба бути дуже тактовним, Кокорі. Адже ти знаєш, який вразливий дон Торкуато. Намагайся догодити йому, бо він страшенно марнославний і понад усе полюбляє улесливість. Дуже шкода, — зітхнула черепаха, — що нам доводиться вдаватися до такої зброї, але іншого виходу немає.

Сельва, через яку пробиралися друзі, стояла темною стіною. Лип де-не-де крізь верховіття ледве пробивалися поодинокі промені сонця, цяткуючи землю золотими кружечками. А за кілька годин, коли почало смеркати, тіні стали ще густіші. На кожному кроці Кокорі спотикався і падав у калюжі.

Тіті весь час тремтіла від жаху, і в неї аж розболілося серце. Тільки донья Модорра повільно, але безупинно посувалася вперед, стійко і незворушно переборюючи всі страхи нічної сельви.

Куди не глянь, у хащах світилися очі.

— Да-дайте мені ру-руку,— затинаючись, попросив Кокорі і, міцно взявши за лапу черепаха, йшов далі.

— Вже час би поспати,— порадила іще через годину донья Модорра.— Тіті, принеси, будь ласка, чотири підпірки. А ти, Кокорі, відшукай кілька добрих ліан.

Коли Тіті й Кокорі повернулися, черепаха з неабияким знанням справи почала споруджувати ліжко. Забивши в землю чотири підпірки і поклавши на них довгі жердини, вона обв'язала їх ліанами й накидала зверху бананового листя.

Тіті, куняючи, сиділа недалечко на купині й стежила за приготуваннями доньї Модорри. Вона не помічала, що під нею метушиться сила-силенна чорних цяточок.

— Ой-ой-ой-ой! — раптом заверещала мавпочка і, зіскочивши з горбочка, прожогом кинулась до калюжі. Вона присіла в холодну воду, намагаючись втамувати нестерпний свербіж від укусів кровожерливих мурах. Проте Кокорі й черепасі довелося ретельно оглянути мавпочку, бо та весь час чухалась і розхитувала саморобну постіль. Після цього вони поснули.

Вранці друзі прокинулись бадьорі та свіжі. Десь серед каміння гуркотіла річка.

— Ми вже підходимо до житла каймана,— попередила донья Модорра.

Кокорі на цей час добряче зголоднів. Перед очима в нього ніби насправді парувала склянка гарячого молока, яким щоранку напувала його мама Друсіла, і хлопчик відчував, як у нього ссе під грудьми.

Раптом Кокорі помітив струнке крилате дерево, що рясніло привабливими соковитими плодами. Мріючи про смачний обід, Кокорі й Тіті спритно подерлись по стовбуру, але крик доньї Модорри зупинив їх:

— Стережіться! Куди вас понесло?

— Та дивіться ж, які тут гарні плоди! Невже вам не хочеться їсти? — запитав здивований Кокорі.

— Краще їсти оці,— відповіла черепаха, показуючи на криве й низькоросле деревце, обвішане бляклими й непривабливими плодами.

Кокорі здивовано витріщився на черепаху. Чи не глузує з нього донья Модорра? А Тіті вже встигла парвати повні жмені соковитих красивих плодів і пожадливо зачихала їх за обидві щокі.

— Чому ви пропонуєте їсти такі негарні плоди? Адже вони всі подзьобані птахами!

— От саме через це, моє нерозумне маля,— посміхнулася черепаха.— Хіба тобі невтямки, що коли птахи обминули такі привабливі на вигляд плоди, то тільки через те, що вони, напевне, отруйні.

Мавпочка ледь не подавилася першим розжованим плодом і поквалливо виплюнула все з рота. Від страху в неї одразу пропав апетит.

Кокорі ще раз подякував ученій черепасі. Що б вони тільки робили без її мудрих порад? Хлопчик навибрав для доньї Модорри найкращих плодів і розколов для неї кокосовий горіх, щоб вона втамувала спрагу.

Попоївши, друзі рушили далі, й надвечір гуркотіння річки вже нагадувало безупинні перекати грому. Грунт під ногами ставав дедалі грузькішим, болотяним.

— Заждіть хвилинку. Нам треба роздивитися,— порадила знову черепаха.— Я гадаю, що Тіті слід вилізти на оце дерево й подивитися: може, вона щось помітить.

За єдину мить мавпочка видерлася по стовбуру на самісіньку маківку дерева гуаякан, що стрімло пад лісом, мов сторожова вежа. Вітер намагався скинути Тіті додолу, але вона міцно обвилася хвостом за гілку й подивилася вперед.

— О!

Серед порослих чагарником пагорбів виблискувала голуба заводь. «Там живе дон Тор...» У мавпочки аж дух перехопило вже від самої згадки про страшного каймана, і вона

швиденько спустилася на землю, щоб розповісти про бачене друзям.

— І-і-і-і, — збуджено простягала вона руку вперед.

Раді, що подорож їхня наближається до кінця, всі троє стали продиратися далі — тепер уже по володіннях ягуара Манігордо.

Раптом Кокорі й донья Модорра помітили, що Тіті, яка досі весело перестрибувала з гілки на гілку, причаїлася між листям. А потім — рраз! — грудкою впала на нижчу гілку. Одчайдушний пташиний писк пояснив їм, що сталося на дереві. І коли вони знову побачили Тіті, та вже націлилася скубати пташку.

— Відпусти її! — в один голос закричали Кокорі й черепаха.

Мавпочка хотіла втекти зі своєю здобиччю, але Кокорі блискавично підстрибнув і вхопив її за хвіст.

— Бідненька, як вона тремтить, — промовив хлопчик, ніжно гладячи пташку. Він зачерпнув у долоню води і дав їй напитись. Тріпотливий пухнастий клубочок поступово почав оживати.

— Спасибі, Кокорі, — ледь чутно пропищала пташка.

— Звідки ти мене знаєш?

— У лісі ми все знаємо.

— Але яким чином?

— Дозорці сельви розповідали, що ви втрюх вирушили на розшуки дона Торкуато. Коли ви розмовляли на березі, вас почув гедзь. Він негайно полетів і сповістив про все своєму найкращому другові комарикові, а той поділився новиною з ховрашком, який доводиться кумом кротові. Ну а крит цілу ніч працював у сельві й переказував звістку всім зустрічним.

Кокорі зачудовано слухав пташину.

— Але треба бути обережним, — попередила та, — бо кайман дуже нестриманий. Та ти не бійся, я заступлюся за тебе.

Кокорі подивився на пташку, яка щойно сама ледь не загинула в лапах Тіті, і подумав, що навряд чи зможе така крихітка стати йому у пригоді перед могутнім доном Торкуато.

— Хіба ти знаєш його?

— Псс, та ми з ним ось так,— і пташка склала до купи кігтики правої лапки.— Та я єдиний друг дона Торкуато — його зубний лікар.

І вона весело пострибала попереду, не забуваючи триматись на безпечній відстані від Тіті. А мавпочка від сорому, що наробила шкоди, мовчки підігнала хвіст і вже не вдавалася до нових вибриків.

У КАЙМАНІВ ПОГАНА ВДАЧА

ельва зненацька розступилася, й наші мандрівники побачили велику Заводь каймана з глинистими берегами, порослими кущами мангле. Коріння мангле, занурене у воду, нагадувало розчепірені пальці, між якими, наче під темно-зеленим шатром, протікали численні канали.

Дона Торкуато ніде не було видно. Мабуть, він саме приймав ранкову ванну.

Тіті пройшлася понад берегом, боязко оглядаючись на всі боки. Потім вона перескочила на позеленілий від дощів стовбур, що впав у воду, і, підтримуючи рівновагу, закрокувала по ньому. Дійшовши до кінця колоди, мавпочка задоволено озирнулася й стала на передні лапи.

Колода заворушилася. Біля самих очей Тіті щілиною розійшлася шершава кора, і звідти на мавпочку глянуло налите кров'ю, палаюче око.

Вереснувши од жаху, Тіті зачепилася хвостом за гілку мангле і стрілою зникла серед густого листя.

Дон Торкуато, розморений від довгого лежання на сонці, широко позіхнув, вигнув дугою спину і, роздратований тим, що порушили його відпочинок, гучно клацнув зубами.

— Ось він, ось він! — вигукнула пташка, уздрівши свого друга.

Та ні Кокорі, що заховався серед зелені й тремтів від переляку, ні донья Мадорра, яка завмерла в своєму панцирі й скидалась на великий камінь, не звертали на її писк жодної уваги.

Пташка облетіла навколо крокодилової паці.

— Пі-пі-пі!..

Дон Торкуато помітив її й одразу ж полагіднішав. Він роззявив свою страхітливую пащу й застиг у чеканні. Пташка зайшла до нього в рот, як до себе додому, й примостилась на подвійному ряді блискучих гострих зубів. Потім вона взялася клювати, вичищаючи дзьобом рештки їжі з щілин між кутніми зубами каймана.

Зранку дон Торкуато смачно поснідав двадцятьма дюжинами жаб. І зараз він був дуже вдячний своєму другові, що той так добре виконує роль зубочистки.

— Дон Торкуато, які у вас чудові зуби! Жодного зіпсованого! Одразу видно, що ви у розквіті літ,— цокотіла пташка, ладна заради такого випадку трохи йому полестити.

— Хені хільки хлиста гоків,— промимрив алігатор, не стуляючи щелеп.

Хлопчика, що сидів у схованці, від цих слів знову охопило обурення. Як це можна, щоб отаке в'єднюче страхіття повзало по землі триста років, а його Троянда прожила тільки один день! Де ж справедливість?

— Проте, незважаючи на вашу молодість,— улесливо вела пташинка далі,— слава про ваш розум та мудрість поширилась на всю сельву.

— Дахно ухе поха,— розцвів од задоволення алігатор.

— Сьогодні мені розповідали про одних мандрівників, які розшукують вас, щоб ви пояснили їм деякі питання. За це вони прославлять вас на всю сельву.

Дон Торкуато прикинув у думці, що йому не завадило б трохи такої реклами, адже цим він прихилив би до себе тих, хто не вірив у його достоїнства і не визнавав їх.

— Чи не бажаєте, щоб я привела їх сюди і познайомила з вами? — запитала, нарешті, пташка, ретельно обстежуючи одне з його ікол.

Дон Торкуато погордливо і самовпевнено опустил повіки на знак згоди.

За сигналом пташки Кокорі розсунув гілля і, все ще охоплений страхом, повільно став наближатись, обережно ступаючи по гарячому піску.

Він зупинився за кілька метрів від тричі столітнього дона Торкуато. Черепаха, як розсудливіша, обмежилася тим, що висунула трошечки шию. Так вона сподівалася краще все чути.

Алігатор шильно подивився на Кокорі. «Чий же це такий хоробрий хлопчик?» — подумав він.

А Кокорі, зусиллям волі проковтнувши клубок, що підкотив йому до горла, нарешті зважився заговорити:

— Славетний доне Торкуато,— почав він, згадавши, як донья Модорра радила йому звертатися до крокодила.

— Гм, гм,— вдоволено буркнув дон Торкуато. Пихатому кайманові було дуже приємно, що його назвали «славетним».

— Я хотів би звернутися до вас, бо знаю, що ви дуже-дуже старі й тому можете відповісти на всі запитання.

А пташка, знаючи, що дон Торкуато вважає себе молодим і юним, з усієї сили залопотіла крильми, намагаючись створити шум, щоб крокодил не розібрав необережних слів Кокорі. «Лишенько! Так собі, ні з того ні з сього обізвати його старим!» — жахнулась вона й улесливо повела далі:

— О всемогутній дон Торкуато, який чудовий бенкет був у вас сьогодні! — сказала вона крокодилові, хоч саму її вже аж нудило від жаб'ячих волокон.

Згадка про бенкет розчулила дона Торкуато, і він посміхнувся, забувши про нетактовність Кокорі. Та хлопчик не помітив, що помилився і говорив своє:

— Ось я й прийшов до вас запитати: чому моя Троянда жила так мало, тоді як інші втомлюються навіть лічити свої роки?

Кайман здивовано закліпав очима. Кого це може цікавити якась жалюгідна квітка? Навіщо взагалі потрібні квіти? Адже до їжі вони непридатні! З них користь хіба що дурним метеликам, які бавляться, шухаючи їх. Крокодил гадав, що пришельці запитають про його гурманські уподобання, або про останній двобій з диким биком, або ж попросять розповісти про його поважного батька, дона Торкуато Старшого, який ще пам'ятав ті дні, коли прибули каравели Колумба. А квітка що? Тьху!

Спантеличений мовчанням дона Торкуато, Кокорі взявся пояснювати:

— Вона була така чудесна й дихала самою ніжністю, але чомусь за один день згубила всі свої пелюстки. А подумайте, скільки років вам!

Лишенько! Що він верзе?! Пташка одчайдушно і голосно, мов дятел, зацюкала по одному з крокодилових ікол, відчуваючи разом з тим, що дон Торкуато починає ковтати слину.

Як сміє цей нахабний черв'як порівнювати його, дона Торкуато, алігатора, з квіткою чи ще там із чимось! Це вже занадто!

— А знаєте,— вів далі необачливий Кокорі,— усі вас бояться, бо ви страшний насильник... тобто...— хлопчик хотів якось пом'якшити свої слова, коли раптом збагнув, що бовкнув зайве.

Величезна паща з ляскотом закрилася, заскреготіли зуби. Шум від цього прокотився по річці, неначе грім. Пташка — пі-пі-пі! — ледве встигла врятуватись, хоч залишила кілька пір'їн між щелепами дона Торкуато.

Кокорі нарешті втямив, що настала мить, коли треба мерщій тікати до дерев, які тепер, здавалось, росли дуже далеко. Черепаха давно зробила цей розсудливий хід і вже заховалась серед кущів, висолопивши від утоми язик. Звідти вона закричала:

— Тікай, Кокорі!

Кайман стрімко, наче мисливський спис, кинувся навздогін за негринятком. Хлопчиківі здавалося, що долині, якою він мчав, не буде кінця.

Кайман наддав ходи. Два джмелі побились об заклад на повну квітку пектару, чи крокодил наздожене і з'їсть хлопчика, а пташка подумала: «Пропає, сердешний Кокорі!»

Донью Модорру паралізував страх. Вона тремтіла, мов холодець, у своєму панцирі. Та все ж, спонукана любов'ю до свого друга, черепаха насмілилась крикнути.

— Кокорі, не біжи прямо! Він тебе наздоганяє! Кружляй, Кокорі, кружляй!

Хлопчик зрозумів рятівну пораду черепахи й різко повернув праворуч, потім ліворуч і знову праворуч. Отак він і кружляв по піщаній долині.

Дон Торкуато почав відставати, бо прямо він бігав, мов кінь, а робити круті повороти йому заважав незграбний туб. Ось він важко повернув управо.

А Кокорі тим часом уже біжить уліво. Хлопчик тікає все далі й далі і нарешті зникає серед дерев. Кокорі врятувався! Кокорі переміг!

Через деякий час до нього підповзла донья Модорра. Вона одразу помітила, як шалено калатає у хлопчика серце, ось-ось вискочить з грудей.

— Кокорі, ти чудом врятувався! — розчулено сказала черепаха.

— Який жах! — вигукнула мавпочка.

— Нагадати йому про роки! — додала пташка.

— О, я так перелякався, — признався Кокорі. — Була така мить, коли я відчував, як дихання каймана обпікає мені спину.

— Але ж сказати йому, що він старий насильник!.. — не могла заспокоїтись пташка. Та Кокорі, який уже трохи отямився від переляку, заперечив:

— Треба ж було мені якось дізнатися, чому моя Троянда жила тільки один день, тоді як інші...

— Кокорі, — перебила його вже трохи роздратована донья Модорра, — просто не знаю, чому я й досі не нам'яла тобі вуха. Ми мали вже досить неприємностей через оце твоє запитаннячко, і буде найрозумніше, коли ми зараз же повернемося додому.

— Ні, ради усього найкращого, ні, донья Модорра! Давайте хоч провідаємо наостанку Таламанку ла Бокараку.

У пташки дроз пробіг по всьому тілу.

— Це найстаріший з усіх удавів, і він зможе нам відповісти, чому у світі все поставлено догори ногами.

— Тоді треба хоч порадитися з лісовими звірами, щоб скласти план дій. Я не можу взяти лише на себе всю відповідальність за таке навіженство.

— Так, давайте скличемо нараду! — закричала Тіті.

— Я беру на себе — сповістити всіх! — просвистіла пташка.

— Гарзд, нехай буде нарада,— скрушно погодився Кокорі.

І всі четверо, трохи заспокоївшись від щойно пережитого, обнялися й відчули, що узи дружби єднають їх ще міцніше. Повечерявши лісовою ожиною, вони полягали й міцно поснули.

БДЖОЛИ ТАНЦЮЮТЬ ПІД СОПІЛКУ

тим часом мама Друсіла не знаходила собі вдома місця. Минуло вже два дні, як безслідно зник її Кокорі.

Може, він потонув у морі? А може, його роздер плямистий ягуар? Такі й багато інших невтішних думок роїлося в голові у бідної мами Друсіли. Нарешті вона надумала порадитися з сусідами.

— Старий Рибалко, ти часом не знаєш, куди міг подітись мій Кокорі?

Рибалка затагнувся люлькою й заспокійливо промовив:

— Не хвилюйся, кумонько Друсіла, він, певне, у Селянина.

Жінка пішла до Селянина, але той сказав їй:

— Я не бачив Кокорі уже багато днів. Він, певне, гайнув кудись з мавпочкою Тіті. Але те бісеня до пуття його не доведе.

Остання надія була на Чорного Співака, і мама Друсіла побігла до нього. Вона шукала Співака серед скель, у заростях ожини, в густому лісі. І нарешті-таки надібрала на нього далеко в горах. Чорний Співак стояв спиною до мами Друсіли і грав на сопілці, а навколо в повітрі витанцьовували тисячі бджілок.

— Чорний Співаче, чи не бачив ти мого Кокорі?

Негр труснув сопілкою, сперся ліктем на скелю і відповів:

Кокорі твій, любя мати,
Вже давно подався з хати.
Він Троянду-цвіт шукає,
А Троянди та й немає,—
Пелюстки її червоні
Десь у вітру у полоні.
Отже, дякуючи долі,
Він шукає вітра в полі.

— Не верзи дурниць! — сердито гримнула мама Друсіла й тупнула ногою на Чорного Співака.— Скажи мені, чи бачив ти Кокорі, а як бачив, то не збиткуйся з мене,— бідолашна жінка гірко заплакала.

Співак зглянувся на неї і перестав сміятися. Потім підніс до вуст сопілку й просвистів три поти:

— Соль, мі, до...

— Сі, фа, ре, мі,— відповів йому співочий дрозд.

І тоді, звертаючись уже до самої мами Друсіли, яка тремтіла, мов листя на дереві перед бурею, Співак урочисто мовив:

— Кокорі блукає по селві з двома своїми друзями. В одного з них великий горб кольору яшми, а другий...— він знову щось просвистів дроздові і, коли той відповів, додав:— А другий чіпляється хвостом за гілки. А тепер — увага! Кокорі наближається до удава!

Удав хоче його з'їсти,
Таламанка ла Бокарака,
Сукуру, сукуру,
Сукуру, курута.
В голосі — мед,
В серці — отрута.
Згинь, зміїще гидка:
Ти вже й так гладка.
Облиш його!
Не їж його!
І поповз удав —
Геть з очей пронав.

Чорний Співак раптом замовк і знесилено опустився на землю. Краплі поту блищали в нього на лобі, а в мами Друсіли тремтіло підборіддя і пересохло в горлі.

— Що ж ми будемо робити, Чорний Співаче?

— Співати! — відповів негр, вірячи в чарівну силу своєї пісні. Він взяв сопілку в руки і знову почав збирати бджіл навколо медової нитки своєї мелодії.

Мама Друсіла не могла більше витягти з нього жодного слова.

Бідолашна жінка втратила останню надію знайти свого синочка і, похиливши голову, повернулась додому. Біль, гостріший за колючки ожини, безжалісно краяв їй змучене серце.

А тим часом у лісі почали збиратися запрошені на нараду звірі. Пташка літала цілу ніч, щоб встигнути всіх оповістити.

Першим причвалав дикобраз. Тіті, почувавши себе господинею в домі, підскочила до нього і простягла для привітання лапку.

— Ой мамонько, ой любонько! — раптом жалібно заверещала вона, висмикуючи голки, якими дикобраз, зовсім того не бажаючи, прохромив їй долоню.

Потім прискакала причепурена білка й одразу ж зацокотіла:

— Я гадала, тут збирається високе товариство.

Черепаха взялась розтлумачувати їй, про що йтиме мова, і білка обурено зарепетувала:

— Політика?! І чути про це не хочу! Не бажаю мати справ з політиканами, які скрізь усе псують.

Випаливши це одним духом, вона повіялася геть, вкрай ображена, що її примусили марно згаяти час.

Перед зборами пташка повідомила, що про нараду вона сповістила всіх, крім тхора.

— Гадаю, ви самі розумієте, чому,— додала вона манірним голоском.

В цей час приповзла зовсім безневинна й нездатна будь-кого покривдити водяна змія, але її зустріли дуже недоброчливо.

— Це шпигунка!

— Нехай забирається геть!

— Так, хай плазує своєю дорогою!

І, незважаючи на заперечення доброї доньї Модорри, водяній змії довелось-таки, жалісливо скрививши губи, повернутись до свого болота.

Над головами у звірів, що прибули на нараду, кружляв самотній крук:

— Чи не про похорон тут говорять? — запитав він глухим печерним голосом.

Йому відповіли, що ні, і крук, знизавши плечима, полетів далі.

Коли всі запрошені посідали довкола поваленого вітром дерева, донья Модорра взяла на себе обов'язки голови наради й надала слово Кокорі.

— Я хочу,— почав хлопчик,— щоб хтось мені пояснив, чому моя Троянда прожила тільки один день, а декому більше років, ніж зернят у гранаті.

— Заради цього ми й наважились потурбувати наших шановних друзів,— додала від себе донья Модорра.

— А що ми можемо знати? — сказав кріт, витираючи рукавом цупкі чорні вуса.

— Ви всі разом повинні допомогти нам розшукати Таламанку ла Бокараку. Він прожив понад п'ятсот років, отже й знати мусить усе,— вів далі Кокорі.

Та при самій тільки згадці про удава, що був завдовжки з вулицю й щоранку снідав трьома козенятами, серед гостей знялася метушня.

— Мені треба поспішати до дітей. Уявіть собі, я кинула їх на сусідку, а ви ж знаєте, що це таке,— поквапилася виправдатися хитрюча какаду.

— Я проводжу тебе, щоб ти не заблукала в цій глушині,— послужливо запропонував їй папуга.

— Що ж до мене, то я гадаю, що ви з усім упораетесь й самі,— сказав егоїст кріт.— На мене покладено нагляд за однією греблею на річці, і я не маю вільної хвилини.

Хробаки не сказали нічого, тільки дрозд хвилиною пройшов по їхніх спинах. А оскільки черви саме так і пересуваються, то вони й зникли ніким не помічені.

Кокорі благав, доводив, звертався до найглибших почуттів, та все було марно: його ніхто навіть не слухав.

У цей час на зборище придріботіла стонога й почала скаржитись на ревматизм. Проте в такому безладді ніхто не звернув на неї уваги.

— Мені мама не дозволяє ходити самій,— манірно проворкотіла лісова голубка.— А тим паче в поганому товаристві,— скривившись, додала вона, скосивши очима на періко.

Періко, невинуватий балакун і дотепник, почав глузувати з голубки:

— Ач, велика цяця! Краще вийми те, що в тебе у зобі, бо, гляди, хтось украде!

Зрештою все закінчилось тим, що на нараді липшили самі наші друзі. Тоді черепаха, помітивши, як витягується од невимовного жалю обличчя в Кокорі, сказала якнайповажнішим голосом:

— Не побивайся, любий синочку, цей такий-сякий Таламанка матиме справу з доньєю Модоррою. І ми ще подивимось, чиє буде зверху.

Ці слова підбадьорили Кокорі, який зовсім повісив носа, і звеселили серце Тіті, що була вже ладна чкурнути геть, покинувши товаришів у біді.

— Вперед! — голосно вигукнула черепаха, звівшись на задні лапи. Та, на жаль, це надмірне зусилля забрало всю енергію, якої доньї Модоррі звичайно вистачало на дві-три години. Тому бідолашна черепаха, висолопивши язика, змушена була довго відхекуватись.

І тільки після того, як їй дали напитися, зрізали на спині мозоль, котрий утворився від довгого тягання панцира, й пообіцяли, що це вже буде їхній останній візит, черепаха оклигала, і друзі знову рушили в путь.

НЕБЕЗПЕКА СЕРЕД ДЕРЕВ

ташка сердечно попрощалася і полетіла до страшного каймана. Працею зубного лікаря вона заробляла собі на життя.

Сельва дедалі охочіше розкривала перед нашими друзями свої страхітливі таємниці. На кожному кроці їх підстерігала небезпека. Скорпіони, заплітаючись клешнями, пробігали у них під ногами й ховалися за каміння, отруйна

гусінь, звиваючись літерою «м», плазувала по гілках, а між корінням зеленими блискавками шугали ящірки.

Друзі пили воду з чашечок квітів, вода в калюжах позатягалася плівкою зеленової плісняви.

Птахи кетцаль тішили їхній зір райдужними переливами хвостів, а слух звеселяла пташина симфонія, що линула з верховіття дерев.

Розсудливість доньї Модорри, спритність Тіті й рішучість Кокорі допомогли їм досить легко подолати більшу частину шляху. А проте на цьому шляху вистачало й пригод.

Надвечір вони випадково наскочили на стільники з медом. Дикі бджоли влаштували собі кубло в дуплі товстого дерева. Дупло це утворилось від удару блискавки, і тепер з нього тяглася донизу бурштинова нитка, що обривалася й падала на землю липкими краплинами.

— Ах, який смачний мед! — промовила ласунка Тіті: вона довго стояла біля дупла, ловлячи висунутим язичком чудесну прозору струминку.

Кокорі та донья Модорра посувалися далі, коли раптом помітили, що мавпочки з ними немає.

— Яку капость вона надумала встругнути цього разу? — невдоволено пробурмотіла черепаха.

— Я помітив, — сказав Кокорі, — як вона завернула назад, ніби там щось забула.

І друзі вирішили йти поки що удвох, бо мавпочка вже не раз їх наздоганяла.

Та раптом якийсь віддалений шум і лемент, що час від часу переростали у відчайдушні зойки, примусили їх насторожено зупинитися. Що б то могло бути? Вереск, що пролунав по селві, здавався їм наче знайомим.

І раптом — зненацька, мов камінь з неба, — з густого листу вискочила Тіті. Очі в неї мало не повилазили на лоба, а руками вона трималася за голову. Навколо мавпочки гули, мов буря, хмари розлючених бджіл.

Донья Модорра й Кокорі, що причаїлися в безпечному місці, одразу ж збагнули, в чім річ. Їхню товаришку-ласунку спіткала велика невдача. В наступну мить вони почули сплеск — бідолашна мавпочка кинулася сторч головою в глибоку ковбаню.

— Потанцюй-й-й-жжжжже-е! — кепкували бджоли. — Потанцюй-й-й!..

— Так їй і треба. Пожадливість і мішок прориває, — зауважила на це черепаха.

Трохи згодом, коли Тіті вилізла з ковбані і приєдналася до друзів, у неї була така кумедна мордочка, розпухла від бджолиних укусів, що Кокорі й донья Модорра ледве стримували сміх, і вони вирішили не картати її. Вони знали, що Тіті й сама не скоро забуде цей урок.

Сельва ставала дедалі непролазнішою. Нарешті друзі зайшли в таку глушину, де не чуто було навіть пташиного співу, який звеселяв їх усю дорогу.

— Наближаємось, — сказала черепаха, і голос її мимоволі затремтів.

— Справді? А з чого ви знаєте? — запитав Кокорі.

— З того, що в ці місця навіть птахи бояться залітати.

— Але ж у птахів крила! Чого ж їм боятися змії, яка ледве повзає по землі?

— Того що змія гострим поглядом своїх водянисто-скляних очей заворожує і притягує їх до себе.

І черепаха розповіла здивованому Кокорі, що від цього крижаного гіпнотизуючого погляду у птахів віднімаються крила, і вони самі йдуть до змії, мов ті сновиди. А удав тільки дивиться на них та ворухить роздвоєним язиком, вистромивши його з своєї липкої пащі. Пташка перестрибує з гілки на гілку, підходить все ближче та ближче і, неспроможна відірвати очей від страшного погляду удава, кінчає тим, що падає наосліп у роззявлену пащу.

— Тому про всяк випадок, — повчально закінчила донья Модорра, — удавам не слід дивитися в очі.

— Мені чогось страшно,— промовив Кокорі, і зуби в нього зацокотіли, мов кастаньєти.

Дерева, позбавлені пташиних голосів, розгойдували проти вітру своє гілля і сповнювали сельву моторошним шумом.

— Чісс, чісс, чісс, чісс,— шурхотіла своїм чубом самотня пальма. А тріскотіння цвіркунів усе наростало й ставало просто нестерпним.

— Не треба, не бійся,— заспокоювала черепаха переляканого Кокорі.— Від змії є одне заклинання. Давайте його вивчимо й повторимо всі разом. Тільки для того, щоб воно мало силу, треба вимовляти його дуже старанно й палко. Тоді нам не буде страшна ніяка небезпека.

У Тіті був такий розгублений та безпорадний вигляд, що на неї жаль було дивитись,— очі запали, ніс загострився. Мавпочка міцно вчепилась за штанці Кокорі й лякливо зиркала на всі боки.

Донья Модорра повільно продекламувала:

Удав хоче мене з'їсти,
Таламанка ла Бокарака,
Сукуру, сукуру,
Сукуру, курута.
В голосі — мед,
В серці — отрута.

Згинь, зміїще гидка.
Ти вже й так гладка!
Облиш мене,
Не їж мене!
І поповз удав —
Геть з очей пронав.

Сельва ставала дедалі темнішою. До землі тут не пробивався жоден сонячний промінь. Багnistий ґрунт завдавав великого клопоту доньї Модоррі, яка загрузала в ньому на кожному кроці.

— Берися, Тіті!

— Раз, два!..

— Іще раз!..

— Ух!..

Так Кокорі й мавпочка напружували всі свої сили, щоб допомогти черепаці вибратися з багна.

Раптом хлопчик здригнувся й наче закляк на місці. Пальці його ненароком торкнулися чогось холодного і хрусткого. Від страху в Кокорі широко розкрилися очі — а що як на руді змія! Однак то була не змія, а якась дивна прозора трубка.

— Не лякайся, Кокорі, це тільки зміїна шкіра. Вони міняють її двічі на рік, — пояснила черепаха.

До посірілих щічок Кокорі знову прилила кров, і його обличчя набрало природного шоколадного кольору.

Не встиг хлопчина прийти до тями, як несамовито заверещала Тіті.

Коли вона переплигувала з однієї гілки на іншу, її в потилицю залоскотала зелена пружина, яку носять на кінчику хвоста гримучі змії.

В сутінках забищало безліч живих рухливих цяточок. То світляки засвітили по два жовтих ліхтариків спереду й по одному — голубому — ззаду й літали, виписуючи в повітрі химерні спіралі.

Частіше стали зустрічатися змії. Вони або лежали, згорнувшись клубком, під корчами, або ж повзали по деревах, обмотуючи кільцями гілки.

Метляючи обвислим, мов ганчірка, язиком, Тіті без упину повторювала:

— Сукуру, сукуру, сукуру, сукуру.

Решту заклинання вона від страху забула.

Друзі перебрели струмок і раптом отетеріло зупинились. Неподалік од них по стовбуру похиленого дерева, виліскуючи мармуровою шкірою, повзла велетенська змія. Такої змії наші мандрівники досі не бачили.

Вражені, вони дивилися, як звивались її нескінченні кільця: тонкі біля голови, неймовірно товсті посередині і знову тонші на хвості, що закінчувався брязкальцями.

— Трікітрак, трікітрак,— лунав у повітрі передзвін кастаньєт.

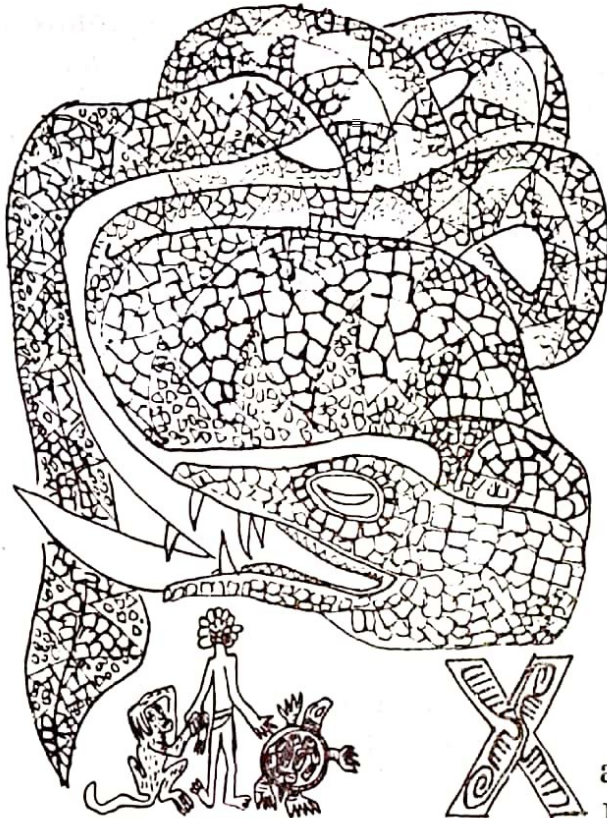
У Кокорі душа сховалася в п'яти.

— Талаааа-мааанка, дооонья Модоооррааа, Таламанкаааа ла Бокаракааа!..

— Та ні! З чого це тобі таке приверзлося? — заспокоїла його черепаха, яка після всіх пережитих страхів стала тепер ще більшим філософом.— Це ж так собі, це тільки донья Кроталос, гримуча змія. А от коли з'явиться Таламанка, тоді побачите.

Від цих слів думки у Кокорі та мавпочки Тіті огорнув морок, ще густіший, ніж той, що стояв у сел'ві, крізь яку вони продиралися.

ТАЛАМАНКА ЛА БОКАРАКА

аці дедалі рідшали. Серед німих непорушних дерев усе частіше траплялися клапті голої землі, червонуватої і безплідної. На пересохлому ґрунті, не вкритому м'яким килимом трав, у моторошній тиші гулко відлунювали кроки: ток, ток, ток...

Тіті здавалося, що самого заклинання замало, і вона без упину сплітала пальці, виробляючи якісь незрозумілі химер-

ні знаки. В думці мавпочка давно вже вирішила, що коли вибереться живою з цього пекельного місця, то ніколи й кроку не ступить зі свого кокосового гаю.

— Чому тут таке спустошення? — запитав Кокорі. Від страху він боявся навіть дихнути.

— Наближаємось, — прошепотіла донья Модорра, але Кокорі не зрозумів її, і тому вона додала:— Коли Таламанка ла Бокарака повзе по сельві, то знищує на своєму шляху всю рослинність. Ось чому навколо її кубла таке страшне спустошення.

Раптом сельва обірвалася, й перед очима мандрівників проліг величезний пустир — без жодного кущика чи навіть травинки. Посеред цього величезного пустиря, голого й безплідного, лежала Таламанка ла Бокарака.

Трое друзів сховалися за останнє дерево, що стояло, мов вартувий, на галявині, яка правила Таламанці за барліг. Затамувавши подих і прикипівши на місці, вони зачудовано дивилися на велетенську змію.

— Вона товща за стовбур дуба, — мовив нарешті Кокорі.

— Тсс, тссс, — шикнула на нього Тіті. Мавпочка страшенно боялася, що розмовами вони можуть виказати себе.

— Вона — мов ріка, що звивається по рівнині й губиться десь удалині, — повторив заворожений Кокорі.

Тіті кинулась на землю й, обхопивши голову своїми довгими руками, стиснула долонями потилицю.

«Це ж навіженство! — думала вона. — Таламанка одним помахом хвоста може закинути нас аж до самого моря».

Навіть незворушна черепаха була приголомшена і не могла цього приховати: за півтораєта років свого життя вона не бачила нічого подібного.

Довго друзі стояли під деревом і лушили очі на велетенське нерухоме тіло, що нескінченною ковбасою простяглося на галяві. Їм не видно було зміїної голови, — вона губилася десь далеко попереду.

Мандрівники чекали й чекали, але Таламанка не виявляла ніяких ознак життя.

Тіті спроквола почала підводити голову і, трохи заспокоївшись непорушністю змії, зіп'ялася на ноги поруч Кокорі.

Так усі троє й стояли під деревом, не наважуючись ступити ні кроку вперед на витолочену галяву, де вони втрапили б навіть той захисток з кількох дерев, що росли за їхньою спиною. «А що як Таламанка раптом розлютиться? О, про це краще не думати!»

Нарешті в Кокорі нетерпіння почало перемагати страх.

— Що сталося з Бокаракою? — здивовано запитав він.

— Вона, певне, спить,— припустила донья Модорра.

Згадавши про сон, вона тут же й собі стала так позіхати, що мало не перекинулася на спину. А це, звичайно, зовсім не личило такій поважній особі.

Перед світанням, ледь тільки на обрії проклюнулася світло-молочна смужка, черепаха й Кокорі надумались послати мавпочку в розвідку. Їй належало оббігти півколом майданчик поза вцілілими деревами та роздивитися зблизька голову страхіття.

— Ні, я не хочу йти. У мене зовсім немає охоти дивитись на ту голову.

Вони довго сперечались і зрештою таки умовили мавпочку. Тіті повільно почвалала вперед і за кілька хвилин загубилася серед дерев.

— Ач, самі zostалися в безпечному місці, а я мушу йти,— невдоволено бурмотіла бідолаха.

Тіті повернулася, коли вже почало смеркати. Вона була дуже стривожена. Черепаха забула про свою поважність і нетерпляче підповзла до мавпочки.

— Ну як? Що вона, спить? У неї післяобідній відпочинок? Ти бачила її голову? Який у неї настрій? Поганий? — сипала вона запитаннями.

Тіті трохи повеличалась, а потім урочисто сказала:

— Таламанка спить. А з роззявленої пащі у неї стирчать два роги.

— Ой, два роги?!

— Змія рогата?!

— Напевне, це дракон!

— Ходімте звідси.

— Тікаймо швидше!

Але Тіті схитрувала. Вона уважно придивилась до тих рогів, а потім ще й запитала про них у королеви тамтешньої мурашиної купи, яка розтлумачила їй:

— То роги не самої Таламанки. Справа в тім, що вона повечеряла биком. Таламанка проковтнула його одним махом, але роги не вмістилися в животі й через те стирчать із пащі.

— Це просто жахливо! — вигукнула донья Модорра.

— Вражаюче!

— Так,— сказала Тіті, спершись на кулачок підборіддям,— жахне видовище!

Черепаха помітила, що говорить надто схвильовано, і перейшла до свого звичайного тону. Вона опустила повіки і так, з напівзаплющеними очима, намагалася зібрати до купи всі свої знання, успадковані від кількох поколінь черепах, що пройшли землею відтоді, як світ став світом.

— Пригадала,— глибокодумно мовила вона через кілька годин.— Нам доведеться довгенько тут сидіти.

— Але чому, донья Модорра? — запитав Кокорі.

— Таламанка не прокинеться, поки не перетравить свою вечерю,— пояснила черепаха.

— Ну, не біда, якщо це в неї тільки відпочинок після ситої їжі,— сказав Кокорі, знизавши плечима.

— Але цей відпочинок іноді триває тижнями,— сказала донья Модорра.

У Кокорі від здивування широко розкрилися очі. Сумним голосом хлопчик перепитав:

— Тижнями?

— А іноді навіть місяцями.

Це вже подіяло на Кокорі, мов ківш крижаної води, а на черепаку, мов снотворна пілюля.

— Ах, спа-а-а-ти,— сказала вона, потягуючись.— Все одно лишається тільки чекати.

— А якщо Таламанка прокинеться?

— Не бійся, не прокинеться,— відповіла черепаха.— Отже, якщо дозволиш мені, то яаааа... троххххххххх... здрім... здріііімнуууу... — і, не докінчивши фрази, донья Модорра втягла шию, замкнулася в панцирі й заснула міцно, мов камінь.

Кокорі постукав їй по спині: тук, тук, тук. Але донья Модорра додивлялася вже п'ятий сон. Мабуть, ще ніколи в житті Кокорі не охоплював такий розпач, як зараз, коли він залишився з єдиним товаришем — пустоголовою Тіті.

Невдовзі хлопчик і мавпочка знічев'я стали виходити на галявину і якомсь непомітно опинилися біля хвоста Таламанки.

Величезна луска удава, здавалось, була стерта роками, шкіра в нього лупилась.

«Скільки реміння міг би наробити чинбар з цієї шкіри!» — подумав Кокорі.

Вони обійшли навколо хвоста і, коли наблизились до роздутого черева, хлопчик схвильовано зупинився.

— Який жаль, що я не можу зараз же про все розпитати,— сказав він мавпочці.— Особа з таким черевом і з таким міцним, упевненим сном має бути дуже визначною.

Тіті вже встигла освоїтись і, видряпавшись з допомогою Кокорі на спину удава, почала огляд зверху. Так вони дійшли аж до голови, яка лежала не менш як метрів за сорок від хвоста,— тупа, злюща й самовдоволена.

Мавпочка почала крутитися й перевертатися на одному з рогів, що стирчали з роззявленої пащі, а потім, напружившись, підняла зміїну повіку. Та вигляд ока остаточно пере-

конав її, що навіть найсильніший галас не зміг би розбудити це страхіття.

— Таламанці хоч грім бий над вухом, вона все одно не прокинеться,— сказала Тіті, спускаючися з шиї змії, як з крижаної гірки.

Настала ніч. Потім знову зійшло сонце й поволі скотилося по вогняному небосхилу. Серед дерев удруге засяяли зорі. Кокорі стежив за доньєю Модоррою, чекаючи, коли вона нарешті подасть ознаки життя. Хлопчик дуже стомився. Він думав про маму Друсілу, що вже стільки днів не знала, де блукає її синочок. А коли хлопчик згадав теплі й ніжні мамині руки, сльози рясно покотилися по його шоколадних щічках.

Тільки на шостий день донья Модорра ніби почала оживати. Спершу заворушився панцир. Потім, не менше як через годину, трохи розплющилось одне око. І заплющилось знову. Перевернувшись на другий бік, черепаха кліпнула другим оком. Кокорі й Тіті чекали, нетерпляче соваючись на місці. Нарешті донья Модорра прокинулася.

— Аааааа, який кошмар! Мені пасшилося, ніби я потрапила у володіння Таламанки. Але... що... що це таке?

Вона подивилася навкруги, і це повернуло її до дійсності. Черепаха затремтіла від страху й намірилась була знову сховатися в панцир, щоб спати далі.

— Не треба, донья Модорра, ви ж уже виспались. Ми чекаємо вас з понеділка, а сьогодні субота, — палко благав її Кокорі.

— Нам дуже нудно,— додала мавпочка,— і без вас ми не знаємо, скільки ще треба чекати, поки прокинеться Таламанка...

— Зараз узнаємо,— сказала черепаха й поповзла до черева удава. Вона виміряла його в кількох місцях і тільки тоді додала:— Виходячи з товщини живота, чекати ще довго. А якщо врахувати, що після всього цього чекання з нами може трапитись те саме, що трапилося в доня Торкуато...—

черепаша замовкла, бо відтоді, як друзям довелося, нічого не добившись, наживати п'ятами від крокодила, вона не дуже вірила в мудрість великих, але надто вже несправедливих лісових володарів.

Та Кокорі боляче було б відмовитися від свого наміру.

— А хіба тобі не кортить гарненько скупатися в морі? Або побачити свою маму? — заговорила до хлопчика хитра черепаха, думаючи про те, що вже, мабуть, і діточки її повилуплювалися з яєць, які вона залишила вигріватись на сонці.

— Авжеж кортить,— щиро признався Кокорі.

— То ходімо додому,— ніби між іншим кинула донья Модорра.

— Еге, еге, ходімо, Кокорі! — радісно заверещала Тіті.

В душі у хлопчика почалась боротьба. «Піти? Залишитись? Якщо він піде, хто ж розв'яже його запитання? Адже Таламанка була його останньою надією. Що ж робити, ну хто скаже, що ж йому робити?»

Кокорі добре розумів, що його друзям не терпиться скоріше повернутися додому. Він не міг не зважити на це. І хлопчик нарешті визнав себе переможеним.

— Ходімте,— погодився він, і сум розпростер свої сірі крила над його маленьким роз'ятреним серцем.

ІІ РОКИ — ГОДИНИ ОДНОГО ДНЯ

таким же нетерпінням, з яким утомлений кінь вертається до свого стійла, трюхала додому донья Модорра. Вона не могла приховати свого задоволення і раз по раз переходила на квапливу рись. Заклавши руки за спину, Тіті, безсоромно радіючи й насвистуючи, гордовито виступала попереду. І тільки Кокорі сумно брів позаду своїх друзів, похиливши в глибокій задумі голову. Хлопчик ніяк не міг

примиритися з тим, що його Троянда відцвіла за один день, а в той же час деякі істоти живуть сотні років марним і нікому не потрібним життям. Це питання вп'ялося йому в серце, неначе колючка, яку він неспроможний був виврати.

Вони покинули величезний пустир Таламанки, обминули володіння плямистого ягуара Манігордо і, зробивши великий гак, обережно прослизнули повз озеро каймана.

— Дозорці сельви могли повідомити дона Торкуато про наше повернення,— обачно зауважила черепаха,— а він злопам'ятний.

Весь наступний ранок у них просто пропав з вини тієї ж такі Тіті.

Як тільки мавпочка почула, що Кокорі згодився йти додому, вона завітчала собі голову й почепила на шию довжелезну барвисту гірлянду, яка звисала їй аж до п'ят і волочилася по землі. Побачивши раптом бархатистого метелика, Тіті кинулась за ним.

«Я пришпилю його на маківку, і це буде мені бант»,— подумала вона. До того ж мавпочка згадала, що гусінь метелика надзвичайно смачна й вишукана страва.

Тіті гасала по сельві, наслідуючи грайливий політ метелика, аж поки приєднала комаха не зникла біля якоїсь норки під деревом. Мавпочці здалося, що метелик залетів саме туди. Не бажаючи втрачати таку гарну здобич, Тіті й собі просунулась до половини у вузький отвір. І як же її було покарано за впертість! Адже то була нора злобливого тхора, який не забарився обшпувати бідолашну мавпочку смердючою рідиною.

Коли Тіті наздогнала друзів, у неї був такий скорботний вигляд, що донья Модорра співчутливо запитала:

— Яке лихо знову спіткало тебе?

Але їй одразу ж усе стало ясно й без слів.

— Фр! — пирхнула черепаха й щільно затулила собі піс двома лапами.

Тіті дивилась на своїх друзів з німою невтішністю. Їй і самій був нестерпний такий сморід.

— Що ж гобити, тонья Модогга? — прогугнявив Кокорі, теж затиснувши ніс кулачками.

Черпаха мовчки показала на велику калюжу, й Тіті соромливо почваланала до неї, щоб гарненько помитися. Тільки після цього донья Модорра й Кокорі змогли передихнути.

Та навіть після довгого й старанного купання мавпочка все ще отруювала повітря не зовсім приємним запахом.

Тоді донья Модорра нарвала орхідей та інших квітів, вичавила з них сік і окропила ним мавпочку. Але ніжні пахощі квітів все одно забивалися різким тхориним смородом. Тіті дуже скрушалась, що її друзям доводиться весь час затуляти носи.

Мавпочку добре натерли м'ятою, петрушкою, альбаакою та іншим пахучим зіллям, яке тільки можна було знайти поблизу. Однак тільки квіти флоріпондію трохи послабили відразливий дух тхора.

Тільки надвечір наші мандрівники рушили далі. Невдовзі густа сельва лишилася позаду й перед ними заплюскотіла ріка. Близькість рідного дому поліпшила настрій навіть у Кокорі, хоч йому й гірко було повертатися ні з чим. Друзі йшли берегом річки і, наблизившись до водоспаду, раптом помітили якогось чоловіка. То був Чорний Співак. Кокорі пізнав свого великого друга, і з очей у нього бризнули сльози.

— О Чорний Співаче, який я нещасний!

— Що з тобою, Кокорі? Мама Друсіла вже з ніг збилася, шукаючи свого синочка.

Ридання не давали Кокорі заговорити.

— Годі плакати, любий, краще розкажи мені про все, — лагідно вмовляв хлопчика Чорний Співак, і ніжність ця поступово заспокоїла Кокорі.

— Ви па-пам'ятаєте... пам'ятаєте... мою квітку? — все ще схлипуючи, промовив він.

— Троянду білявої дівчинки?

— Еге-еее... вона... не дочекалась мене...— і хлопчик знову заплакав.

— Ну заспокойся, Кокорі,— зворушено втішав його Чорний Співак, погладжуючи схилену кучеряву голівку хлоп'яти.

— А скажіть мені, Чорний Співаче, чому моя Троянда була такою гарною і пахучою, а життя її — таким коротким?

— Ти помиляєшся, Кокорі,— посміхнувся Чорний Співак, і його білі зуби сяйнули, мов блискавка.— Життя її не було коротким.

— Але ж вона прожила всього лише один день. А дону Торкуато і Таламанці по кілька сот років.

Співак посадив хлопчика собі на коліна.

— Хіба ти не помітив, яке чудове життя було у твоєї Троянди? — запитав він.— Адже кожної миті ти відчував насолоду від її чарівної краси та найніжнішого аромату, який випромінювала ця незвичайна квітка!

— О, ваша правда, вона принесла мені багато радості.

— А Таламанка ціле життя тільки ліниво плазує по селю, нищить усе на своєму шляху, а потім тижнями спить, перетравлюючи те, що зжерла. Або поглянь на дону Торкуато. Заздрячи силі своєї сусідки-змії, він жовчно мститься на слабкіших і також завдає усім тільки горе.

Хлопчик здригнувся при згадці про дону Торкуато.

— Тож подумай, Кокорі, хіба це можна назвати життям? Без кінця дрімати на сонці, обдумуючи свої злочинницькі плани! А твоя Троянда,— ти це сам бачив,— усе своє життя дарувала іншим світло, щедрість, красу, про що ті тварюки навіть уявлення не мають.

Донья Модорра швидко закивала головою. Вона була цілком згодна з думками Чорного Співака.

«Щира правда! — говорила вона сама до себе.— Адже це й є та відповідь, якої ми так довго шукали».

— Отже,— вів далі Чорний Співак,— сотні років Таламанки чи дону Торкуато не варті одного дня твоєї Троянди.

Роки цієї квітки були стиснуті до скороплинних, але невмирущих хвилин.

Кокорі відчув, як в його грудях піднімається тепла хвиля радості і щастя.

— Завдяки Троянді я допоміг доньї Модоррі,— пригадав він.— Завдяки їй я врятував од кари Тіті і зважився пройти через сельву.

Обличчя Кокорі розпливлося в усмішці.

— Отже, виходить, що можна прожити дуже велике життя за одну мить? — простодушно запитав він.

— Авжеж, Кокорі,— відповів негр, задоволений з того, що його зрозуміли.— Правда ж, у твоєї Троянди було велике життя?

Кокорі подивився довкола й побачив, як весело повіває вітрець, граючись з барвистими метеликами. По стеблах соковитих магнолій піднімався сік, і квіти напоювали повітря чарівними пахощами. Кокорі був щасливий.

І тоді всі четверо друзів, побравшись за руки, почали танцювати й співати.

— А тепер додому,— порадив хлопчикові Чорний Співак,— бо мама Друсіла вже, мабуть, очі виплакала по тобі.

Першою попрощалася з усіма Тіті і гайнула до кокосових заростів розповідати про свої пригоди. Кокорі обняв Чорного Співака, донью Модорру й теж подався додому. Проходячи повз кокосовий гай, він почув голос Тіті, яка хвостовито розповідала про свої подвиги в сельві.

— ... І тоді я вкусила за хвіст Таламанку...

Мавпочки навколо неї стрибали і збуджено гомоніли. Звісно, Тіті не сказала їм, що Таламанка в той час спала, як убита.

Голосний сміх Кокорі трохи збентежив Тіті, яка вже встигла завоювати серед своїх слухачів славу хороброго й відважного вояка.

Та Кокорі дуже поспішав і тому не став викривати свого товариша. Він підтюпцем пробіг крізь чагарі й озирнувся

аж на морському узбережжі. Там, на піску, він побачив, що всі черепащачі яйця уже розкрилися й десяток крихітних діточок доньї Модорри пустує на мілководді, вмочаючи лапки у піну хвиль.

— Ваша мама йде! — передав він малечі радісну звістку і побіг далі.

Уздівши свою хатину, Кокорі весело загукав:

— Мамо, це я прийшов, твій Кокорі!

Мама Друсіла вийшла на поріг, розгублено витираючи фартухом руки. Вона підхопила Кокорі й міцно пригорнула його до себе.

— Де ж ти блукав, синочку? Що з тобою сталося? — питала вона, цілуючи Кокорі в щічки.

— Мамо, я тобі все розповім. Знаєш, у моєї квітки було велике життя! Мені все пояснив Чорний Співак.

— Правда? Що ж він сказав?

— Він сказав, що моя Троянда за один день прожила більше, ніж кайман чи Таламанка за сотні років, бо вона дарувала щастя і радість іншим.

— Ой Кокорі, та це ж чудово! А в мене є для тебе подарунок. Пригадуєш оту гіллячку від Троянди, що лишилася в склянці? Ходім, подивимся, що з неї вийшло.

І, взявши Кокорі за руку, мама Друсіла повела його в садок.

Сумуючи за своїм маленьким синочком, негритьянка безсонними ночами поливала свій садок. Вона дуже хотіла, щоб Кокорі, повернувшись додому, завжди був з нею і ніколи не кидав її саму.

Тепер у садочку буяв пишний трояндовий кущ. Великі червоні квіти, зігріті тропічним теплом, полум'яніли на сонці. Тичинки кожної квітки були наче з найтоншого кришталю, а над пелюстками здіймалися вгору рожеві духмяні серпанки.

Алігатор — рід крокодилів, буває до чотирьох з половиною метрів завдовжки.

Батат — солодка картопля, поширена переважно в тропічних та субтропічних країнах.

Гуаякан — дерево цінних порід, плоди якого використовуються з лікувальною метою.

Гурман — любитель і знавець вишуканих страв.

Іпекакуапа — напівкущовидна рослина вологих тропічних лісів, що трапляється переважно в Південній Америці. З неї виготовляють медичні препарати.

Какао або шоколадне дерево — вічнозелене дерево, що росте в тропічних лісах Америки, з насіння (бобів) якого виготовляють шоколад, какао тощо.

Кастаньєти — ударний музичний інструмент, зроблений з двох, зв'язаних з одного кінця дерев'яних пластинок.

Кетцаль — південноамериканський птах дуже яскравого забарвлення з двома довгими перами в хвості.

Кораль — огорожений двір для птиці або худоби.

Маїс — кукурудза.

Мангле — дерево з гнучким обвислим гіллям, плоди якого використовують як засіб для дубління шкір.

Орегано — схожа на петрушку рослина, яку вживають як приправу до страв.

Папайя — тропічне дерево, смачні плоди якого формою і кольором нагадують дині.

Періко — пестлива назва пауги.

Песо — грошова одиниця та монета кількох країн Центральної і Південної Америки.

П р а щ а — давня ручна метальна зброя.

Р а п ч о — селянська садиба з хатою.

С е л ь в а — вічнозелений вологий ліс Південної Америки.

С о м б р е р о — крилатий капелюх, поширений в країнах Латиноамериканської Америки.

Т а м а р и н д — дерево, на якому ростуть кислі їстівні плоди, з яких виготовляють ліки та прохолодний папій.

Т а п і р — тварина, що нагадує дику свиню, тільки з хоботом.

Т у н е ц ь — ціпна промислова риба ряду окунеподібних; довжина — до трьох метрів, вага — до п'ятисот кілограмів і більше. Поширена в тропічних і частково помірних водах.

Ф л о р і п о н д і о — перуанська біла квітка з приємним, але шкідливим для людського здоров'я запахом.

ЗМІСТ

Розділ перший. На кораблі припливає Троянда	6
Розділ другий. Кокорі виконує свою обіцянку	15
Розділ третій. Кокорі знаходить пісню	22
Розділ четвертий. Важливе запитання пішло блукати по світу	29
Розділ п'ятий. Як багато знає донья Модорра	37
Розділ шостий. У кайманів погана вдача	43
Розділ сьомий. Бджоли танцюють під сопілку	50
Розділ восьмий. Небезпека серед дерев	56
Розділ дев'ятий. Таламанка ла Бокарака	62
Розділ десятий. Її роки — години одного дня	69
Примітки	75

ДЛЯ МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Гугьєррес Хоакін
КОКОРИ.
ПОВЕСТЬ-СКАЗКА
(На українском языке)

Редактор
Б. М. Дзюба
Художній редактор
В. С. Крюков
Технічні редактори
М. К. Аюпова, В. І. Дмухар
Коректори
Н. В. Третиниченко,
Л. Н. Фесечко

Здано на виробництво
31. I. 1974 р. Підписано до
друку 25. IV. 1974 р.
Формат $84 \times 90 \frac{1}{16}$. Папір друк.
№ 1. Фіз. друк. арк. 5. Обл.-вид.
арк. в обклад. $3,4 + 3$ вкл.
 $(0,8) = 4,2$. В оправі № 4— $3,4 +$
 4 вкл. $(0,93) = 4,33$. Умовн. друк.
арк. в обкл.— $7 + 3$ вкл. $(0,6) = 7,6$
В оправі № 4— $7 + 4$ вкл.
 $(0,8) = 7,8$. Тираж 65 000.
Е обкладинці — 64000.
В оправі № 4—1000.
Зам. 264.
Ціна в обкл.— 31 коп.
В оправі № 4 — 47 коп.

Видавництво «Веселка»,
Київ, Басейна, 1/2.

Книжкова фабрика «Атлас»
республіканського виробничого
об'єднання «Поліграфкнига»
Держкомвидаву УРСР, Львів,
Зелена, 20.

